

Bruk av kommunens idrettshaller og gymsaler

Forvaltningsrevisjon

16.05.14

INNHold

1. INNLEDNING	1
1.1 Generelt om idrett i kommunen og kommunens idrettshaller og gymsaler.....	1
1.2 Vurderingskriterier	2
1.3 Revisjonens forståelse av bestillingen og avgrensinger	5
1.4 Anvendte metoder i prosjektet.....	6
1.5 Disposisjon	6
1.6 Rådmannens kommentarer	6
2. FORDELING AV TRENINGSTID I IDRETTSHALLER	7
2.1 Innledning	7
2.2 Revisjonskriterier.....	8
2.3 Følges gjeldende tildelingskriterier og regler for utleie?.....	8
2.4 Utnyttet kapasiteten ved hallene, og hva er eventuelle hindringer for større kapasitetsutnyttelse?.....	14
2.5 Legges det til rette for både organiserte og egenorganiserte aktiviteter?.....	16
2.6 Oppnås kommunens målsettinger med dagens tildelingspraksis?.....	18
3. DRIFTSAVTALER I IDRETTSHALLER	19
3.1 Innledning	19
3.2 Revisjonskriterier.....	19
3.3 Faktagrunnlag	20
3.4 Revisjonens vurdering	25
4. Utleie og utlån av skolenes gymsaler	27
4.1 Bakgrunn.....	27
4.2 Utnyttelsen av gymsalene	28
4.3 Betaling for leie av gymsalene.....	32
4.4 Prioritering av aktuelle leie- og låntakere.....	33
5. REVISJONENS KONKLUSJON OG ANBEFALINGER	35
5.1 Hovedinntrykk	35
5.2 Nærmere om de enkelte teamene som omtales i rapporten	35
5.3 Anbefalinger	38
KILDER	39
RÅDMANNENS HØRINGSSVAR	41
REVISJONENS BEMERKNINGER	42

SAMMENDRAG

I denne rapporten undersøker revisjonen problemstillinger knyttet til fordeling av treningstider i kommunens idrettshaller og gymsaler. Videre ser rapporten nærmere på ordningen med driftsavtaler mellom idrettslag og kommunen knyttet til idrettshaller.

Bærum kommune har underdekning på idrettshaller, og et viktig spørsmål er om tildelingskriteriene for treningstid følges. Revisjonen finner at tildeling av treningstid er gjenstand for en grundig prosess i tråd med kommunens retningslinjer. Samtidig mener revisjonen at kvalitetssikringen av informasjonen i søknadene og oppfølgingen av den interne fordelingen av treningstid innad i idrettslaget, kan bli bedre. Dette vil kunne bidra til å sikre en riktig fordeling av treningstid. Videre kan en tettere oppfølging av faktisk bruk av hallen, avdekke et eventuelt forbedringspotensial i kapasitetsutnyttelse.

Idrettslagene gjør en betydelig innsats gjennom driftsavtalene. Revisjonen avdekker at det er behov for jevnlig å gjennomgå de ulike driftsavtalene. Dermed kan man tilstrebe å utjevne historiske forskjeller mellom avtalene, og å avhjelpe forhold idrettslagene opplever som vanskelige å følge opp gjennom sin frivillige innsats. Videre avdekker rapporten noen avvik i forhold til beregning av driftstilskudd til de ulike idrettslagene, som tilsier en rutinemessig gjennomgang av gjeldende praksis.

Rapporten viser at det er relativt store variasjoner i kapasitetsutnyttelsen av kommunens gymsaler. Dessuten varierer det hvilke grupper som må betale for å trene og hvem som får låne gymsalen gratis. Dette kan tale for en tydeliggjøring av hvilke regler som skal være gjeldende.

Revisjonens undersøkelser viser at både i kommunens idrettshaller og gymsaler er det den organiserte idretten som får tildelt den klart største andelen av treningstid.

1. INNLEDNING

Kontrollutvalget vedtok å gjennomføre følgende forvaltningsrevisjon:¹

Bruk av kommunens idrettshaller og gymsaler.

Forvaltningsrevisjonen skal se nærmere på:

- *Fordelingen av treningstider til kommunens idrettshaller og gymsaler, og prosessen knyttet til utlån/utleie av disse lokalene. Aktuelle problemstillinger å undersøke er:*
 - *Følges gjeldende tildelingskriterier og regler for utleie?*
 - *Utnyttes kapasiteten ved hallene/salene, og hva er eventuelle hindringer for større kapasitetsutnyttelse?*
 - *Legges det til rette for både organiserte og egenorganiserte aktiviteter?*
 - *Oppnås kommunens målsettinger med dagens tildelingspraksis?*
- *Ordningen med driftsavtaler mellom idrettslag og kommunen knyttet til idrettshaller. Aktuelle problemstillinger å undersøke er:*
 - *Fungerer ordningen etter hensikten?*
 - *Gir ordningene likebehandling av lagene?*
 - *Bidrar ordningen til å oppnå kommunens målsettinger med idretten?*

Kontrollutvalget satte fristen for ferdigstillelse til utvalgets møte i juni 2014.²

1.1 Generelt om idrett i kommunen og kommunens idrettshaller og gymsaler

Idrettslagene utgjør den største frivillige organisasjonen i Bærum kommune.³ Per 1. januar 2012 var det 53 899 medlemmer av idrettslagene i kommunen.⁴

Kommunens Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv understreker at idrettens verdiskapning er stor, men at idretten samtidig står overfor mange utfordringer for å *stimulere til bedre og mer aktivitet, spesielt for ungdom og voksne*. Det påpekes at kommunen i denne forbindelse har et stort ansvar for å legge forholdene til rette.⁵

Overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet i Bærum kommune er vedtatt i *Kommuneplanen 2013-30 – Samfunnsdelene med arealstrategi*.⁶ I denne planen understrekes det uttrykkelig at kommunen *skal legge til rette for fysisk aktivitet for alle*.⁷

Kommunen har et bredt spekter av anlegg som gjør det mulig å opprettholde et allsidig tilbud om idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv for den enkelte. Likevel er det en underdekning på sentrale anleggstyper, herunder idrettshaller.⁸ Idrettshaller er flerfunksjonelle anlegg som er tilrettelagt for og kan brukes av, forskjellige innendørsidretter som primært har denne typen hall som arena for avvikling av sine konkurranser. Tradisjonelt brukes kommunens

¹ Kontrollutvalget møte 16.12.13, sak 061/13 *Valg av forvaltningsrevisjoner for 2014*.

² Kontrollutvalget møte 10.02.14, sak 002/14 *Frister for forvaltningsrevisjoner 2014*.

³ Bærum Kommune, *Frivillighetsmelding 2012, Grunnlagsdokument* side 21. Frivillighetsmeldingen er behandlet av kommunestyret i møte 20.06.12, sak 043/12.

⁴ *Handlingsprogram 2014-2017*, Rådmannens forslag, side 115.

⁵ *Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2011-2014*, side 19. Planen ble vedtatt av Formannskapet i møte 15.12.10, sak 184/10.

⁶ <https://www.baerum.kommune.no/Organisasjonen/radm2/Samfunnsaktive-kommune/Folkehelse/>

⁷ *Kommuneplanen 2013-30 – Samfunnsdelen med arealstrategi*, side 8.

⁸ *Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv*, side 42 og 50.

idrettshaller av skolene på dagtid, og av idretten på ettermiddag/kveldstid og i helgene. I tillegg etterspørres de av egenorganiserte.⁹

Foruten 16 idrettshaller har kommunen også 30 gymsaler som leies/lånes ut til samme typen fysisk aktivitet som idrettshaller tradisjonelt benyttes til.¹⁰

1.2 Vurderingskriterier

Vurderingskriteriene omfatter politiske vedtak, lovkrav, regelverk osv. som inneholder krav eller mål som skal oppfylles på området.

1.2.1 Viktige lover og nasjonale bestemmelser

Stortingsmelding

Statens overordnede mål med idrettspolitikken kan sammenfattes i visjonen idrett og fysisk aktivitet for alle. Idrett og fysisk aktivitet for alle innebærer at staten gjennom sin virkemiddelbruk skal legge til rette for at alle som ønsker det skal ha mulighet til å delta i idrett, eller drive egenorganisert fysisk aktivitet.¹¹ Tilskudd til idrettsanlegg i kommunene er bærebjelken i den statlige anleggspolitikken innenfor idrett og fysisk aktivitet.¹²

Spillemidler

Et virkemiddel kommunen kan ta i bruk for å bygge idrettsanlegg er bruk av spillemidler. Spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet er hjemlet i lov om pengespill.¹³ Kulturdepartementet har gitt egne bestemmelser hvis formål er å sikre at spillemidlene kommer idrettsanlegg og dermed idrettslige formål til gode.¹⁴

*Spillemidler til bygging og rehabilitering av idrettsanlegg skal bidra til en infrastruktur som gir befolkningen mulighet til å drive både egenorganisert aktivitet og aktivitet i regi av den frivillige medlemsbaserte idretten.*¹⁵

Det stilles en rekke krav til anlegg som mottar tilskudd i form av spillemidler. I denne sammenheng nevnes at anleggseier plikter å holde anlegget åpent for allmenn idrettslig aktivitet i 30 år fra ferdigstillelse av anlegget, og at anleggseier plikter å vedlikeholde anlegget slik at det ikke forringes utover det som følger av normal slitasje og elde.¹⁶

Det er videre et grunnleggende prinsipp at spillemidler ikke skal omdannes til fortjeneste for private, fortjenestebaserte aktører.¹⁷ Dette prinsippet legger begrensninger på anleggseiers adgang til å disponere over den delen av anlegget som har mottatt spillemidler. Anleggseier har som hovedregel ikke adgang til å leie eller låne ut anlegget til private, fortjenestebaserte aktører.¹⁸ Fra denne hovedregelen gjelder imidlertid flere unntak, blant annet at:

- *Anlegget kan leies/lånes ut til private aktører som ikke er fortjenestebaserte.*

⁹ Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv, side 45.

¹⁰ En nærmere oversikt over kommunens idrettshaller og gymsaler blir gitt nedenfor i henholdsvis kapittel 2 og 4.

¹¹ Meld. St. 26 (2011-2012) *Den norske idrettsmodellen*, side 69.

¹² Meld. St. 26 (2011-2012) *Den norske idrettsmodellen*, side 72.

¹³ *Lov om pengespill m.v. (pengespilloven)* av 28. august 1992 nr. 103.

¹⁴ Kulturdepartementet, *Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet - 2013*, side 8.

¹⁵ Kulturdepartementet, *Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet - 2013*, side 7.

¹⁶ Kulturdepartementet, *Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet - 2013*, side 16.

¹⁷ Kulturdepartementet, *Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet - 2013*, side 16-17.

¹⁸ Kulturdepartementet, *Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet - 2013*, side 17.

- *Anlegget kan leies/lånes ut til private, fortjenestebaserte barnehager, dvs. at disse barnehagene kan gis tilgang til å benytte anleggets aktivitetsområder. Det er et vilkår at barnehagene kun får benytte anlegget til tider når det ikke kommer i konflikt med idrettens og den egenorganiserte aktivitetens behov for tilgang til anlegget.*¹⁹

Folkehelseloven

Folkehelseloven²⁰ trådte i kraft 1. januar 2012 og skal bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelsen, herunder utjevner sosiale helseforskjeller. *Folkehelseloven er sammen med helse- og omsorgstjenestelovens forebyggingsbestemmelser de rettslige virkemidlene for å nå samhandlingsreformens mål om å fremme folkehelse, forebygge sykdom og utjevne sosiale helseforskjeller.*²¹ Folkehelseloven legger til rette for politisk forankring av folkehelsearbeidet, og for en langsiktig og systematisk innsats. Kommuner og fylkeskommuner skal ha oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer, identifisere sine folkehelseutfordringer, fastsette mål gjennom planarbeidet og iverksette nødvendige tiltak.²²

1.2.2 Kommunale vedtak, planer og bestemmelser

Temaplan

Kommunens Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv har et hovedmål om *100 000 i bevegelse*.²³ Planen understreker at befolkningens helse er en av de største utfordringene kommunen står ovenfor, og det er derfor et overordnet mål med en mer aktiv hverdag for befolkningen. Planen understreker at kommunen *skal tilrettelegge for gode og tilgjengelige anlegg og områder, både for organisert og egenorganisert aktivitet.*²⁴ Betydningen av å legge til rette for fysisk aktivitet for alle, er også fremhevet i kommunens folkehelsearbeid.²⁵ Temaplanen viser videre til at det er en utfordring at det er stor underdekning på sentrale anleggstyper i kommunen, herunder idrettshaller.²⁶

Handlingsprogram

I kommunens *Handlingsprogram 2013-2016* angis det flere mål og tiltak som skal bidra til å møte utfordringen om at mange av kommunens innbyggere er inaktive. Tiltakene som nevnes er:

- *Utfordre og stimulere idrettslagene til å tilrettelegge sine aktiviteter på en enda bedre måte for å redusere frafallet i ungdomsårene og tilby voksne attraktiv aktivitet.*
- *Videreutvikle den generelle dialogen med idrettslagene. Etablere faste møter og elektronisk informasjonsbrev fra kommunen til alle idrettslag.*
- *Legge til rette for egenorganisert aktivitet, spesielt for ungdom. Kommunens rolle i dette vil bl.a. være økonomisk tilskudd og i større grad være bevisst en styrt anleggsutvikling.*
- *Utvikle folkehelseperspektivet.*
- *Kommunens modell med driftsavtaler med idrettslag er sårbar. Det er nødvendig å vurdere budsjettene for drift og vedlikehold av anlegg.*²⁷

¹⁹ Kulturdepartementet, *Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet - 2013*, side 17.

²⁰ Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven) av 24.06.11 nr. 29.

²¹ Helse og omsorgsdepartementet:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/tema/folkehelse/folkehelsearbeid.html?id=673728>

²² Folkehelseloven kapittel 2 og Helse og omsorgsdepartementet:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/tema/folkehelse/folkehelsearbeid.html?id=673728>

²³ Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2011-2014, side 48.

²⁴ Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2011-2014, side 48.

²⁵ Kommunepolanen 2013-30 – Samfunnsdelen med arealstrategi, side 8.

²⁶ Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2011-2014, side 40, 42 og 45.

²⁷ Handlingsprogram 2013-2016, Rådmannens grunnlagsdokument, side 104.

Prisliste for kommunale tjenester

Prislisten for kommunale tjenester fastslår som et grunnleggende prinsipp at tildelt treningstid i idrettshaller og skolenes gymsaler er gratis for idrettslag i Bærum.²⁸ I motsetning til trening, må det betales når man leier lokalene til avvikling av arrangementer (konkurranser).²⁹ Ifølge temaplanen er prinsippet om gratis treningstid blant annet fundert på at man ønsker at terskelen for å drive idrett i kommunen skal være lavest mulig. Det skal ikke være avgjørende for valg av idrett hva foresatte har i inntekt.³⁰

I prislisten fastsettes også egne utleiepriser for skolenes gymnastikksaler.³¹

Frivillighetsmelding

Kommunestyret har vedtatt at *Ny frivillighetsmelding 2012* skal legges til grunn for kommunens videre arbeid på frivillighetsområdet.³² Meldingen har som visjon at kommunen skal være *tilrettelegger og støttespiller for en god frivillig sektor* i Bærum. I meldingen understrekes betydningen av kommunens rolle som organisator og tilrettelegger i samarbeidet med frivillige organisasjoner, og at frivillighet tilfører kommunale tjenester ekstra kvalitet.³³ Det fremkommer at kommunen skal *legge til rette for samarbeid mellom ansatte og frivillige på alle aktuelle tjenestesteder*, og at kommunen skal *legge til rette for arenaer for frivillig innsats uten for strenge krav til kontinuitet og stabilitet*.³⁴ Meldingen fremhever eksplisitt at kommunen skal gi idrettslagene gode vilkår, og at man skal samarbeide og ha dialog med Bærum Idrettsråd på dette området.³⁵

Bærum idrettsråd

Bærum idrettsråd (BIR) er et samordningsorgan for idretten i Bærum kommune, valgt av og blant idrettslagene i kommunen. Etter vedtak i formannskapet har kommunen inngått en generell samarbeidsavtale med Bærum Idrettsråd.³⁶ Samarbeidsavtalen fastslår at *BIR er kommunens høringsinstans og viktigste rådgiver i forhold til kommunale organer i saker som vedrører idretten i kommunen. BIR skal ivareta helheten i idrettslivet i Bærum og hjelpe kommunen med å ta beslutninger til beste for alle idrettslag i Bærum*.³⁷ Avtalen angir en rekke samarbeidsrutiner som skal følges mellom partene. Blant annet fremkommer det at *Forslag til kriterier for tildeling av driftstilskudd og treningstid skal utarbeides i et nært samarbeid mellom BK og BIR*.³⁸

²⁸ Vedlegg til Handlingsprogram 2014-2017, *Liste over priser 2014*, side 17.

²⁹ *Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2011-2014*, side 23.

<https://www.baerum.kommune.no/Organisasjonen/Kommunaltekniske-tjenester/Natur--og-idrettsforvaltningen/Idrett/Utleiepriser-idrettsanlegg/>

³⁰ *Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2011-2014*, side 23.

³¹ Vedlegg til Handlingsprogram 2014-2017, *Liste over priser 2014*, side 22. Utleie av skolenes gymsaler er behandlet i detalj i kapittel 4 nedenfor.

³² Kommunestyret møte 20.06.12, sak 043/12 *Ny frivillighetsmelding 2012*.

³³ Bærum Kommune, *Frivillighetsmelding 2012, Strategi for samarbeid mellom Bærum kommune og frivillig sektor*, side 8 og 10.

³⁴ Bærum Kommune, *Frivillighetsmelding 2012, Strategi for samarbeid mellom Bærum kommune og frivillig sektor*, side 8.

³⁵ Bærum Kommune, *Frivillighetsmelding 2012, Strategi for samarbeid mellom Bærum kommune og frivillig sektor*, side 10.

³⁶ Formannskapet møte 27.06.07, sak 138/07, *Samarbeidsavtale mellom kommunen og Bærum idrettsråd*. Avtalen er signert av ordføreren på vegne av kommunen.

³⁷ *Samarbeidsavtale mellom Bærum kommune og Bærum idrettsråd*, punkt A nr. 3.

³⁸ *Samarbeidsavtale mellom Bærum kommune og Bærum idrettsråd*, punkt A nr. 6.

I praksis blir tildelingskriteriene og fordeling av treningstid, fastsatt i årlige brukermøter som avholdes mellom kommunen, BIR og berørte idrettslag.³⁹ Kriteriene for tildeling av treningstid blir således ikke vedtatt politisk, men det er orientert om innholdet i kriteriene til sektorutvalget.⁴⁰

1.3 Revisjonens forståelse av bestillingen og avgrensinger

Denne undersøkelsen skal se nærmere på fordelingen av treningstider til kommunens idrettshaller og gymsaler, og prosessen knyttet til utlån/utleie av disse lokalene.

Revisjonen legger til grunn at det er treningstiden vi skal vurdere. Vi har således ikke sett nærmere på fordelingen av tider som avsettes til avvikling av arrangementer (konkurranser).

Videre er det treningstiden i idrettshaller og gymsaler som skal undersøkes. Med idrettshaller forstår revisjonen flerfunksjonelle anlegg som er tilrettelagt for, og kan brukes av, forskjellige innendørsidretter som primært har denne typen hall som arena for avvikling av sine konkurranser. Kommunen har en rekke andre typer idrettsanlegg som dermed faller utenfor denne undersøkelsen, eksempelvis kunstgressbaner, friidrettsanlegg og kunstisanlegg. Revisjonen har heller ikke sett nærmere på kommunens svømmehaller.

Med gymsaler forstås saler for innendørs fysisk aktivitet som ligger i tilknytning til og brukes av en kommunal skole. Enkelte gymsaler er midlertid delvis finansiert gjennom spillemidler og av en slik standard at de formelt er kategorisert som mindre idrettshaller. Disse følger da reglene for idrettshaller, og omtales i sammenheng med disse.

I undersøkelsen har revisjonen sett nærmere på fordelingen av treningstid i idrettshaller i høst/vintersesongen, dvs. perioden som tradisjonelt strekker seg fra månedsskiftet august/september og frem til midten/slutten av mai.⁴¹ Revisjonen har således ikke sett nærmere på fordelingen av treningstid i idrettshallene om sommeren, da etterspørselen etter innendørs treningstid er vesentlig lavere i dette tidsrommet.

Når det gjelder idrettshallene er utgangspunktet at revisjonen har sett nærmere på fordelingen av treningstid på ettermiddag/kveldstid, mandag til fredag. På dagtid er hallene hovedsakelig satt av til bruk for skoler. Når det gjelder gymsaler har revisjonen sett nærmere på tildelt tid etter skoletid i ukedagene.

Videre fremgår det av bestillingen at undersøkelsen skal se nærmere på ordningen med driftsavtaler i idrettshaller mellom idrettslag og kommunen. Når det gjelder denne delen av undersøkelsen legger revisjonen til grunn at idrettshaller med andre former for avtaler, typisk tilsynsavtaler og samarbeidsavtaler, faller utenfor.

³⁹ Informasjon i møte mellom revisjonen og Idrettsavdelingen den 29.01.14. Se også brev fra kommunen om *Idrettshaller – Brukermøte fordeling treningstid - 2013/14*, Journalpost ID 13/62338. Satt på spissen vil imidlertid en eventuell uenighet om kriteriene endelig avgjøres av administrasjonen i kommunen.

⁴⁰ Sektorutvalg frivillighet, idrett, kultur og kirke (FRIKK) møte 22.01.13, sak 005/13 *Kriterier for utleie av fleridrettshaller generelt og Bærum idrettspark spesielt*. Det nærmere innholdet i kriteriene og tildelingsprosessen er omtalt i detalj i kapittel 2 nedenfor.

⁴¹ For sesongen 2013/2014 gjaldt søknadene tidsrommet 26.08.13 til 16.05.14, jf. Journalpost ID 13/10304. For sesongen 2014/2015 er det lagt opp til at søknadene skal gjelde for tidsrommet 01.09.14 til 15.05.15, jf. Journalpost ID 14/14618.

1.4 Anvendte metoder i prosjektet

Prosjektet er gjennomført og rapportert i samsvar med *Standard for forvaltningsrevisjon organisert som prosjekt* (RSK 001).⁴²

Fakta og dokumentasjonsgrunnlaget i denne rapporten bygger i hovedsak på offentlige dokumenter, administrative data, samt diverse samtaler og skriftlig korrespondanse med ansatte i idrettsavdelingen og andre deler av kommunes administrasjon. I tillegg har revisjonen gjennomført besøk til flere av kommunens idrettshaller og hatt samtaler med de ansvarlige for den daglige driften ved disse.

Endelig har revisjonen hatt skriftlig og muntlig kommunikasjon med samtlige 30 skoler i kommunen om bruk av gymsalene.

Revisjonen har fått meget god bistand underveis i prosjektet, spesielt fra ansatte ved idrettsavdelingen.

1.5 Disposisjon

I kapitlene nedenfor vil revisjonen gjennomgå relevante fakta vi har samlet inn under arbeidet med rapporten.

Stikkordsmessig vil følgende temaer berøres i kapitlene nedenfor:

- Fordeling av treningstid i idrettshaller.
- Driftsavtaler i idrettshaller.
- Utleie og utlån av skolenes gymsaler.

Til slutt i rapporten vil vi gi en samlet konklusjon.

1.6 Rådmannens kommentarer

Rådmannens kommentarer til rapporten er vedlagt.

⁴² Fastsatt av styret i Norges Kommunerevisorforbund 01.02.11.

2. FORDELING AV TRENINGSTID I IDRETTSHALLER

2.1 Innledning

I dette kapittelet vil revisjonen se nærmere på hvordan treningstiden til kommunens idrettshaller blir fordelt.

Flere kommunale styringsdokumenter og planer understreker at det er en sentral målsetting å legge til rette for at kommunens innbyggere kan bli mer aktive.⁴³ For å bidra til å aktivisere innbyggerne stiller kommunen blant annet idrettsanlegg til disposisjon for disse, herunder fleridrettshaller. Samtidig fremheves det at det er en stor underdekning på denne typen anlegg i forhold til faktisk etterspørsel i kommunen.⁴⁴ Det blir dermed viktig å sørge for optimal utnyttelse av kapasiteten i det tilbudet man har tilgjengelig.

Flere av kommunens idrettshaller er delvis finansiert gjennom overføring av spillemidler fra staten.⁴⁵ Dette medfører at det gjelder visse begrensninger og føringer for bruken av anlegget: Således er det et grunnleggende prinsipp at spillemidler ikke skal omdannes til fortjeneste for private, fortjenestebaserte aktører. *Spillemidler til bygging og rehabilitering av idrettsanlegg skal bidra til en infrastruktur som gir befolkningen mulighet til å drive både egenorganisert aktivitet og aktivitet i regi av den frivillige medlemsbaserte idretten.*⁴⁶ I *Handlingsprogram 2013-2016* blir betydningen av å tilrettelegge for både organisert aktivitet i regi av idrettslagene og egenorganisert fysisk aktiviteter, fremhevet.⁴⁷

Det er kommunen som fastsetter kriteriene for tildeling av treningstid i idrettshallene, og som fordeler treningstid i henhold til disse. Etter vedtak i Formannskapet har imidlertid kommunen inngått en samarbeidsavtale med Bærum idrettsråd (BIR) som slår fast at BIR er kommunens høringsinstans og viktigste rådgiver i forhold til kommunale organer i saker som vedrører idretten i kommunen.⁴⁸ Av avtalen mellom kommunen og BIR fremkommer det at forslag til kriterier for tildeling av driftstilskudd og treningstid skal utarbeides i et nært samarbeid mellom BK og BIR.⁴⁹

Prislisten for kommunale tjenester fastslår et prinsipp om at tildelt treningstid i idrettshaller og skolenes gymsaler er gratis for idrettslag i Bærum.⁵⁰ Imidlertid må det betales når man leier lokalene til avvikling av arrangementer (konkurranser).⁵¹

⁴³ Jf. kapittel 1.2 med videre henvisninger til blant annet kommunens *Handlingsprogram 2013-2016*, *Temaplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2011-2014*, og *Frivillighetsmelding 2012*.

⁴⁴ *Temaplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2011-2014*, side 42 og 50.

⁴⁵ Dette gjelder følgende haller: Combihallen, Haslumbhallen, Helsethallen, Hoslehallen, Lommedalshallen, Nadderudhallen idrettshall, Rykkinnhallen A og B, Lesterud idrettshall, Gjønnes idrettsanlegg flerbrukshall, Ringstabekkhallen, Hundstund grendesenter flerbrukshall, jf. e-post av 21.01.14 fra idrettsavdelingen, og Kulturdepartementets anleggsregister: www.idrettsanlegg.no.

⁴⁶ Kulturdepartementet, *Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet - 2013*, side 7.

⁴⁷ *Handlingsprogram 2013-2016*, Rådmannens grunnlagsdokument, side 104.

⁴⁸ *Samarbeidsavtale mellom Bærum kommune og Bærum idrettsråd*, punkt A nr. 3.

⁴⁹ *Samarbeidsavtale mellom Bærum kommune og Bærum idrettsråd*, punkt A nr. 6.

⁵⁰ Vedlegg til *Handlingsprogram 2014-2017*, *Liste over priser 2014*, side 17.

⁵¹ *Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2011-2014*, side 23.

<https://www.baerum.kommune.no/Organisasjonen/Kommunaltekniske-tjenester/Natur--og-idrettsforvaltningen/Idrett/Utleiepriser-idrettsanlegg/>

For andre aktører enn idrettslag fra Bærum, er utgangspunktet at disse må betale for treningstid i henhold til prislisten vedtatt av kommunestyret.⁵²

2.2 Revisjonskriterier

For denne problemstillingen legger revisjonen følgende kriterier til grunn:

- ⇒ Administrasjonen skal ta hensyn til gjeldende politiske føringer og styringsdokumenter ved fastsettelsen av tildelingskriterier og fordeling i henhold til disse.
- ⇒ Treningstid i kommunens idrettshaller skal fordeles i tråd med gjeldende tildelingskriterier.
- ⇒ Administrasjonen skal sørge for best mulig utnyttelse av kapasiteten i kommunens idrettshaller.

2.3 Følges gjeldende tildelingskriterier og regler for utleie?

2.3.1 Faktagrunnlag

For sesongen 2013/2014 er det fordelt treningstid i følgende idrettshaller:⁵³

1. Bærum idrettspark flerbrukshall
2. Combihallen
3. Evje skole flerbrukshall
4. Gjønnes idrettsanlegg flerbrukshall
5. Haslumhallen
6. Helsethallen
7. Hoslehallen
8. Hundsvand grendesenter flerbrukshall
9. Høvik skole flerbrukshall
10. Lesterud idrettshall
11. Lommedalshallen
12. Nadderudhallen idrettshall
13. Ringstabekkhallen
14. Rykkinnhallen A (ny hall)
15. Rykkinnhallen B (gammel hall)
16. Storøya flerbrukshall

Treningstid

I utgangspunktet fordeles ikke treningstid i helgene, da denne tiden primært er satt av til arrangementer/konkurranser. På dagtid mandag til fredag benyttes hallene av ulike skoler.

Åpningstidene i hallene varierer noe, men de fleste er åpne til klokken 23:00.

Hovedtidsrommet som skal fordeles ved de ulike hallene er derfor normalt mandag til fredag fra klokken 16:00/17:00, og frem til klokken 23:00.⁵⁴

Gjeldende kriterier for tildeling av treningstid

Hovedretningslinjene for fordelingen er som følger:

- a) *Treningstid kan tildeles idretter som har idrettshall som arena for avvikling av ordinære konkurranser.*

⁵² Prislisten gir nærmere regler om hvilke priser som gjelder avhengig av hva slags aktør det er som ønsker å leie lokalet (idrettslag fra annen kommune, skole, private osv.).

⁵³ Excel ark *Sesongen 2013 2014 endelig fordeling*, oversikt mottatt i e-post av 17.01.14 fra idrettsavdelingen.

⁵⁴ Møter med idrettsavdelingen den 14.01.14 og 29.01.14. *Søknadsskjema for trening i idrettshaller sesongen 2013/2014*.

- b) *Det tildeles en treningsøkt pr. lag/gruppe som gjennomførte seriespill/ordinære konkurranser inneværende sesong.
Grunnlag for tildeling er utøvere fra 10 år og oppover.*
- c) *Idrettslag med overvekt av unge utøvere skal prioriteres med hensyn til treningstidspunkt i haller der dette er mulig.*
- d) *Nystartede idrettslag får tildelt treningstid som muliggjør oppstart av aktivitet.*
- e) *Det tildeles ekstra treningstid til idrettslag som deltar i seriespill på høyeste nivå (elite/høyeste divisjon).⁵⁵*

Kriteriene er etter sin ordlyd *hovedretningslinjer*, men det spesifiseres ikke nærmere når man eventuelt kan fravike disse.

Tildelingsprosessen

Hvert år begynner tildelingsprosessen med et informasjonsbrev fra kommunen.⁵⁶ Brevet sendes til Bærum idrettsråd (BIR) og idrettslag som allerede har aktiviteter i idrettshallene.⁵⁷ I brevet gis det informasjon om blant annet tildelingsprosessen, hvilke haller det kan søkes treningstid i, gjeldende tildelingskriterier, frister osv. Det vedlegges også søknadsskjemaer som er spesielt tilpasset prosessen, og som det understrekes at søkerne skal benytte.

Informasjon om tildelingsprosessen legges også ut på kommunens nettsider.⁵⁸ I tillegg blir prosessen omtalt i et informasjonsskriv som idrettsavdelingen sender direkte til idrettslag og foreninger i kommunen.⁵⁹

Informasjonen som sendes ut, understreker uttrykkelig viktigheten av at alle idrettslagene oppgir riktig og fullstendig informasjon om i hvilken utstrekning de oppfyller tildelingskriteriene.

Reelle søknader

Idrettsavdelingen opplyser at det generelt er vanskelig å få inn søknadene fra aktuelle idrettslag innen fristen.⁶⁰ Det må således rutinemessig purres på lagene man vet er interessert i treningstid, for å få disse til å søke. Videre får revisjonen opplyst at søknadene ofte er mangelfulle på sentrale punkter. Det beskrives særlig som en utfordring at idrettslagene ikke er flinke nok til å gi fullstendig informasjon om hvor mange lag/grupper de har som gjennomførte seriespill/ordinære konkurranser i inneværende sesong. Videre opplyses det at flere idrettslag velger å ikke benytte søknadsskjemaene som er utarbeidet av kommunen.⁶¹

Revisjonen har gjennomgått søknaden om treningstid for sesongen 2013/2014 fra utvalgte idrettslag.⁶² Gjennomgangen bekrefter at det varierer både om riktig søknadsskjema benyttes,

⁵⁵ *Søknad om tildeling av treningstid og leie av idrettshall til arrangementer sesongen 2013/2014*, brev fra idrettsavdelingen, Journalpost ID 13/10304.

⁵⁶ *Søknad om tildeling av treningstid og leie av idrettshall til arrangementer sesongen 2013/2014*, brev fra idrettsavdelingen, Journalpost ID 13/10304.

⁵⁷ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14.

⁵⁸ Se for eksempel <https://www.baerum.kommune.no/Organisasjonen/Kommunaltekniske-tjenester/Natur--og-idrettsforvaltningen/Idrett/Treningstider-2014-2015/>

⁵⁹ Idrettsavdelingen sender et informasjonsskriv til idrettslag og foreninger i kommunen 3-4 ganger i løpet av året. Skrivene er også tilgjengelig på idrettsavdelingens nettsider: <https://www.baerum.kommune.no/Organisasjonen/Kommunaltekniske-tjenester/Natur--og-idrettsforvaltningen/Idrett/Informasjon>

⁶⁰ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14.

⁶¹ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14.

⁶² Revisjonen har gjennomgått søknadene fra totalt 10 forskjellige idrettslag.

og om dette blir fullstendig fylt ut. Det varierer også om søkerne gir fullstendig informasjon om hvor mange lag/grupper de har som gjennomførte seriespill/ordinære konkurranser i inneværende sesong.

Revisjonen får opplyst at det er flere årsaker som kan forklare disse forholdene. Idrettslagenes egenart og organisasjonsform beskrives som en hovedårsak.⁶³ Idrettslagene er frivillige organisasjoner som ikke nødvendigvis har fast ansatte, profesjonelle aktører. Det er begrenset med opplæring tilgjengelig for dem som skal representere idrettslagene overfor kommunen, og det er en utfordring at det er til dels store utskiftninger i personell innad i idrettslagene.⁶⁴

Idrettsavdelingen erkjenner at de gjerne skulle mottatt *reelle* og komplette søknader fra idrettslagene.⁶⁵ Særlig gjelder dette opplysninger om antall lag/grupper i idrettslaget, da denne informasjonen for eksempel er viktig i diskusjonen om dekningsgraden av idrettshaller i kommunen. Revisjonen får imidlertid opplyst at man per i dag ikke har rutiner for å ta opp med idrettslagene at de konkrete søknadene er mangelfulle.

Tilsvarende har man ikke rutiner for å kvalitetssikre informasjonen som gis i søknadene. Revisjonen får opplyst at man tidligere hadde en rutine der man hentet ut oversikter over serieoppsett, terminlister, tabeller og lignende. På denne måten kunne man kvalitetssikre informasjonen om antall lag/grupper i det enkelte idrettslaget som kvalifiserte for tildeling av treningstid. Av ressursmessige hensyn er det imidlertid bestemt at man ikke lenger kan prioritere denne oppgaven.⁶⁶ Dette betyr imidlertid ikke at informasjonen som oppgis i søknadene, alltid blir lagt til grunn. Revisjonen får opplyst at det ligger en kvalitetssikring i at saksbehandlerne i idrettsavdelingen har god oversikt over idrettslagene i kommunen, og historikken på fagområdet.

Antall timer til fordeling

Basert på innkomne søknader og gjeldende tildelingskriterier, utarbeider idrettsavdelingen et forslag til fordeling av treningstid i idrettshallene. Forslaget som utarbeides, tar utgangspunkt i at det er et gitt antall timer med trening til fordeling i hallene totalt, basert på kapasitet⁶⁷ og åpningstider. For sesongen 2013/2014 var det 437,5 timer i uken til fordeling.⁶⁸ Tanken er at disse timene skal fordeles blant dem som har søkt om, og fyller kriteriene for, tildeling av treningstid.

Før man gjennomfører en slik fordeling blir det imidlertid gjort enkelte justeringer. For det første er det noen skoleidrettshaller der det settes av tid til skolen selv å fordele.⁶⁹ Dette har sammenheng med at man ved enkelte skoler har bygd mindre idrettshaller fremfor gymsaler. Disse er delvis finansiert med spillemidler og følger da reglene for idrettshaller i kommunen, istedenfor ordningen for øvrige gymsaler.⁷⁰ En praktisk konsekvens av dette er at treningstid

⁶³ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14.

⁶⁴ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14.

⁶⁵ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14.

⁶⁶ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14.

⁶⁷ Enkelte haller er såpass små at én time treningstid i hallen kun teller som en halv time i totalen av antall timer som er tilgjengelig for fordeling. Dette gjelder hallene knyttet til Høvik, Ringstabekk og Evje skoler, jf. møte med idrettsavdelingen den 29.01.14.

⁶⁸ Excel ark *Sesongen 2013 2014 endelig fordeling*, oversikt mottatt i e-post av 17.01.14 fra idrettsavdelingen. Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14.

⁶⁹ Dette gjelder hallene knyttet til Høvik, Ringstabekk og Evje skoler.

⁷⁰ Se nærmere om denne ordningen i kapittel 4 nedenfor.

i hallen da skal fordeles av idrettsavdelingen i kommunen, og ikke av rektor ved den enkelte skole.⁷¹ For å imøtekomme disse skolenes behov for å kunne opprettholde visse aktivitetstilbud man tradisjonelt har hatt i gymsalen, er det derfor satt av noe tid som skolen selv får fordele.⁷² Idrettsavdelingen opplyser at man anser det som viktig å ha dialog og fleksibilitet om denne typen løsninger, da det er en klar forventning i nærmiljøet rundt skolene at gymsalene skal kunne brukes som før, selv om de formelt blir oppgradert til en mindre idrettshall.⁷³

For det andre blir noen timer tatt ut av totalen og fordelt til andre utvalgte tiltak, eksempelvis en støttegruppe for utenlandske borgere og en foreldregruppe som spiller innebandy. For sesongen 2013/2014 ble totalt 3,25 timer i uken satt av til denne typen tiltak.⁷⁴ Revisjonen får opplyst at disse tiltakene enten er valgt ut fordi man anser dem for å ha et særlig godt formål, eller fordi det har vært lang tradisjon for at nettopp dette tiltaket har fått treningstid.⁷⁵

For det tredje blir enkelte timer hver uke satt av til *Åpen hall*. For sesongen 2013/2014 ble totalt 9,5 timer i uken satt av til denne typen tiltak.⁷⁶ Åpen hall gjennomføres på fredag kveld i Combihallen, Helsethallen og Bærum idrettspark (BIP). Tiltaket innebærer at hallen og nødvendig utstyr stilles til disposisjon for dem som måtte ønske å bruke den til en egnet aktivitet. Man trenger ikke være medlem av et idrettslag eller en bestemt gruppe for å delta.⁷⁷ I Combihallen og Helsethallen er det henholdsvis IL Jardar og Helset IF som arrangerer åpen hall, og stiller med voksne som har tilsyn med aktiviteten.⁷⁸ Bærum idrettspark driftes av kommunen, og det er kommunalt ansatte som sørger for avvikling og tilsyn med åpen hall. Revisjonen får opplyst at åpen hall er et populært tiltak, og at det for eksempel ikke er uvanlig at over 200 personer er innom Bærum idrettspark i løpet av en fredag kveld.⁷⁹

Revisjonen får opplyst at åpen hall er et viktig og positivt tiltak i et folkehelseperspektiv, da det bidrar til aktivisering av innbyggerne i kommunen, herunder grupper som tradisjonelt ikke tilhører den organiserte idretten. Det blir også fremhevet at åpen hall gjør det mulig å prøve flere og varierte aktiviteter, som ikke ellers er like tilgjengelig for alle.⁸⁰

Treningstid til det enkelte lag- øktnøkkel

Etter at ovennevnte justeringer er gjort, fordeles den resterende tiden i tråd med kriteriene til idrettslagene som har søkt om treningstid. Først beregnes det hvor mange lag/grupper innenfor det enkelte idrettslag som kvalifiserer for treningstid.⁸¹ Det tildeles en treningsøkt per uke per lag/gruppe som gjennomførte seriespill/ordinære konkurranser sesongen før.⁸² Det blir i denne forbindelse vurdert særskilt om det er nystartede grupper eller idretter som

⁷¹ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14.

⁷² Typiske aktiviteter det settes av tid til er korpsøvelser, foreldretrimgrupper og lignende.

⁷³ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14.

⁷⁴ Dette gjelder 2 timer i normal idrettshall (Lesterud) og 2,5 timer i mindre skoleidrettshaller (Høvik og Ringstabekk). Disse 2,5 timene teller kun som 1,25 timer i beregningen. Excel ark *Sesongen 2013 2014 endelig fordeling*.

⁷⁵ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14.

⁷⁶ Excel ark *Sesongen 2013 2014 endelig fordeling*.

⁷⁷ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14.

⁷⁸ Det finnes en egen ordning der idrettslag blant annet kan søke om tilskudd (prosjektmidler) til denne typen tiltak, jf. e-post av 20.01.14 fra idrettsavdelingen.

⁷⁹ Samtale med daglig leder på Bærum idrettspark den 18.02.14.

⁸⁰ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14.

⁸¹ I henhold til kriteriene kan treningstid tildeles idretter som har idrettshall som arena for avvikling av ordinære konkurranser.

⁸² Jf. tildelingskriteriene punkt a og b.

skal få treningstid.⁸³ Det settes også av ekstra treningstid til idrettslag som deltar i seriespill på høyeste nivå (elite/høyeste divisjon).⁸⁴

Den totale tilgjengelige tiden i hallene blir så delt på antall lag/grupper som kvalifiserer for treningstid i henhold til kriteriene. Man får da frem en øktnøkkel som forteller hvor mye treningstid den enkelte gruppe skal ha. For sesongen 2013/2014 var denne nøkkelen 1,5 timer.⁸⁵ Deretter fordeler man konkrete treningstider i bestemte haller til det enkelte idrettslag. Ved denne fordelingen forsøker man å ta hensyn til faktorer som geografisk beliggenhet, hvordan fordelingen tradisjonelt har vært, hvilke haller lagene har søkt om tid i, hvilke haller er tilrettelagt for hvilke typer idretter osv. Det foreligger ikke skriftlig materiale som beskriver de vurderinger som her foretas.⁸⁶ Ved enkelte haller har bestemte idrettslag inngått driftsavtaler med kommunen. Det følger da av avtalene at en viss andel av treningstiden disse lagene blir tildelt, skal legges til nettopp denne hallen.⁸⁷

Det er viktig å presisere at selv om det skal tildeles én treningsøkt for hvert lag/gruppe som gjennomførte ordinære konkurranser, så skjer selve tildelingen av treningstid samlet til idrettslaget som sådan. Idrettsavdelingen fører ikke kontroll med den interne fordelingen av treningstid i idrettslaget, herunder om tildelte treningstimer faktisk blir benyttet av de lagene/gruppene som etter kriteriene er kvalifisert for disse.⁸⁸

Oversikt over treningstider til det enkelte lag

Etter at utkastet til fordeling av treningstider er utarbeidet, avholdes det et brukermøte med idrettslagene og BIR, der den endelige fordelingen av treningstiden finner sted.⁸⁹ I møtet kan det skje justeringer som følge av fremsatte ønsker, at lag bytter tider innbyrdes, at lag trekker søknaden osv.⁹⁰ Etter møtet sender idrettsavdelingen ut referat og oversikt over den endelige fordelingen.⁹¹ I referatet presiseres det at idrettslagene plikter å sende inn en *oversikt over hvilke lag som trener i de tildelte tidene*.⁹² Revisjonen får opplyst at man for sesongen 2013/2014 ikke har fått inn disse oversiktene.⁹³

2.3.2 Revisjonens vurdering

Revisjonens gjennomgang viser at kommunens administrasjon tar den politiske føringen om å ha et nært samarbeid med idretten, og særlig Bærum idrettsråd (BIR), på alvor. Idrettens organer inkluderes og behandles som en viktig rådgiver i prosessen om tildeling av treningstid.

Tildelingsprosessen

⁸³ Jf. tildelingskriteriene punkt d.

⁸⁴ Jf. tildelingskriteriene punkt e. For sesongen 2013/2014 ble det satt av 4 timer ekstra tid pr. elitelag.

⁸⁵ Excel ark *Sesongen 2013 2014 endelig fordeling*. Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14. Sesongene før var den henholdsvis 1,3 og 1,2 timer. Størrelsen på øktnøkkelen vil nødvendigvis variere fra år til år, avhengig av antall timer som er tilgjengelig for fordeling, og hvor mange lag/grupper disse skal fordeles på.

⁸⁶ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14.

⁸⁷ Ordningen med driftsavtaler er omtalt nærmere i kapittel 3 nedenfor.

⁸⁸ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14. Ser mer om dette i kapittel 2.4 nedenfor.

⁸⁹ *Idrettshaller - Brukermøte fordeling treningstid- 2013/14*, brev av 17.04.13 fra idrettsavdelingen, Journalpost ID 13/62338.

⁹⁰ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14.

⁹¹ *Referat brukermøte 14. mai 2013*, Journalpost ID 13/83988.

⁹² *Referat brukermøte 14. mai 2013*, Journalpost ID 13/83988, side 4.

⁹³ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14.

Videre viser gjennomgangen at idrettsavdelingen gir fylldig informasjon om tildelingsprosessen og hvilken informasjon idrettslagenes søknader må inneholde. Likevel er det en utfordring at søknadene om treningstid er mangelfulle, særlig når det gjelder informasjon om antall lag/grupper innenfor idrettslaget. Revisjonen mener dette er uheldig da denne informasjonen etter kriteriene er avgjørende for å ta stilling til hvor mye treningstid det enkelte idrettslag skal tildeles. Det fremstår som en svakhet at man verken har rutiner for å ta opp med idrettslagene at søknadene er mangelfulle, eller at man på annen måte systematisk kvalitetssikrer informasjonen som gis. Revisjonen har forståelse for at idrettslagene er frivillige organisasjoner med spesielle rammer for sin virksomhet, og at dette gjør det vanskeligere å stille mange formelle krav til disse. Dette øker imidlertid behovet for at kommunen har gode rutiner for å kvalitetssikre informasjonen i søknadene. Riktignok ligger det en kvalitetssikring i at saksbehandlerne har god oversikt over idrettslagene og historikken på fagområdet. Dette er imidlertid ikke på nivå med systematiske kontroller, som for eksempel rutinen man tidligere hadde, der serieoppsett og tabeller ble sammenholdt med informasjonen oppgitt i søknaden.

Tildeling av treningstid

Når det gjelder den konkrete fordelingen av treningstid, mener revisjonen at det alt vesentlige av treningstiden fordeles etter en grundig prosess, som fremstår som både inkluderende og rettferdig. Tilgjengelig treningstid fordeles forholdsmessig blant idrettslagene ut fra hvor mye tid de rettferdiggjør etter tildelingskriteriene. Det er positivt at fordelingen diskuteres med idrettslagene og BIR, i forkant av den endelige fastsettelsen. Det er også positivt å se at idrettsavdelingen, i tråd med tildelingskriteriene, tilrettelegger for at nystartede grupper og idretter får tildelt tid i idrettshall.

Samtidig blir det gjort enkelte unntak ved at noe tid fordeles utenom denne prosessen, til andre enn idrettslag. Revisjonen understreker at også denne tiden fordeles etter en vurdering av om tiltakene er positive og bidrar til å fremme overordnede politiske føringer og formål med hallene. I tillegg tas det hensyn til historikk, ved at noe tid settes av til grupper som tradisjonelt har benyttet hallene. Revisjonen registrerer også at flere av disse tiltakene delvis legges på tidspunkter der det kan være vanskelig å få utnyttet hallene, hovedsakelig fredag kveld. På den annen side mener revisjonen det er en utfordring at disse unntakene ikke er beskrevet i skriftlige kriterier, retningslinjer eller lignende. Tildelingen av denne tiden fremstår som noe tilfeldig, og kan gjøre det vanskelig for utenforstående å vurdere praksis og forstå hva som skal til for å få treningstid. Revisjonen mener derfor man bør vurdere om man skal skriftliggjøre når treningstid kan fordeles på annen måte enn det som følger av tildelingskriteriene, og hvor mye tid som anslagsvis kan fordeles på denne måten.

I dag får det enkelte idrettslag tildelt en treningsøkt per lag/gruppe det har som oppfyller tildelingskriteriene. Treningstiden fordeles imidlertid samlet fra kommunen til idrettslaget som sådan. Kommunen har ikke oversikt over den interne fordelingen av treningstid i idrettslaget, og om denne faktisk reflekterer det som ble oppgitt i søknadsgrunnlaget. Revisjonen mener man burde hatt denne informasjonen tilgjengelig for å kunne kvalitetssikre, for eksempel ved stikkprøvekontroller, at alle gruppene faktisk får treningstid av idrettslaget de tilhører. Revisjonen registrerer at kommunen har bedt idrettslagene om å sende inn denne informasjonen, men at dette ikke har skjedd. Revisjonen mener gode grunner taler for å følge opp dette tettere etter tildeling av treningstid for sesongen 2014/2015.

2.4 Utnyttes kapasiteten ved hallene, og hva er eventuelle hindringer for større kapasitetsutnyttelse?

2.4.1 Faktagrunnlag

Treningstider

Utgangspunktet er at idrettshallene benyttes til arrangementer i helgene og av skolene på dagtid mandag til fredag. Treningstider tildeles derfor hovedsakelig på mandager til fredager fra klokken 16:00/17:00 og frem til klokken 23:00. I disse tidsrommene, er så godt som all treningstid i idrettshallene fordelt. Eneste unntak der hallen formelt står ledig, er fredag kveld i Hundsundhallen fra klokken 21-23.⁹⁴ Det er imidlertid også andre idrettshaller der treningstiden på fredag kveld fra klokken 21-23 er fordelt, men som man vet at ikke benyttes.⁹⁵ Dette har sammenheng med at det generelt ikke er stor etterspørsel fra publikum etter treningstid sent fredag kveld.⁹⁶ I Bærum idrettspark gjennomfører man imidlertid i dette tidsrommet tiltaket *åpen hall*, som er godt besøkt.⁹⁷

Revisjonen får opplyst at det i noen haller kan være vanskelig å utnytte hallene i tidsrommet 16-17 mandag til fredag. Dette har sammenheng med at det kan være vanskelig for voksne tillitsvalgte (lagledere, trenere osv.) å rekke hjem fra arbeid allerede til klokken 16.

Kapasitetsbehovet

Selv om det er ledig treningstid på fredag kveld, betyr ikke dette at kapasiteten i idrettshallene er tilstrekkelig. Kommunale styringsdokumenter understreker at det er en stor underdekning i kommunen på denne typen anlegg i forhold til etterspørselen.⁹⁸ Både idrettsavdelingen og de ansvarlige for driften i hallene påpeker at man har stor etterspørsel etter treningstid, særlig i tidsrommet mellom klokken 17-21.⁹⁹

Hvor stort kapasitetsbehovet er, har man derimot ikke oversikt over. Dette har sammenheng med flere forhold: For det første registreres ikke alle henvendelsene om treningstid som avvises, verken fra organiserte grupper eller egenorganiserte (private) aktører. For det andre er søknadene fra idrettslagene tidvis mangelfulle på sentrale punkter.¹⁰⁰ Enkelte lag underrapporterer antall lag og grupper man har, fordi man uansett har en forventning om hvor mye treningstid man erfaringsmessig kan regne med å få tildelt. Andre forsøker å gjøre søknadsprosessen enklest mulig, og søker for eksempel om *all treningstid i hallen*, eller *så mye som mulig*, eller lignende.¹⁰¹

I forbindelse med at det skal utarbeides ny temaplan for idrett for 2015-2018, har idrettsavdelingen gjennomført en brukerundersøkelse der man blant annet forsøker å kartlegge idrettslagenes behov for ytterligere halltid.¹⁰² Tallmaterialet er ikke ferdig bearbeidet, men en foreløpig gjennomgang viser at man har fått inn svar fra 42 av 110

⁹⁴ Excel ark *Sesongen 2013 2014 endelig fordeling*.

⁹⁵ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14. Møter med Rykkinnhallen, Haslumhallen og Lommedalshallen den 18.02.14.

⁹⁶ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14. Møter med Rykkinnhallen, Haslumhallen og Lommedalshallen den 18.02.14.

⁹⁷ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14 og Bærum idrettspark den 18.02.14.

⁹⁸ *Temaplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2011-2014*, side 42 og 50.

⁹⁹ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14. Møter med Bærum idrettspark, Rykkinnhallen, Haslumhallen og Lommedalshallen den 18.02.14.

¹⁰⁰ Jf. kapittel 2.3.1 ovenfor.

¹⁰¹ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14. Dette inntrykket bekreftes også av revisjonens egen gjennomgang av utvalgte søknader fra idrettslagene.

¹⁰² E-post fra idrettsavdelingen 18.02.14.

registrerte idrettslag i kommunen.¹⁰³ Resultatene fra undersøkelsen vil ventelig gi en indikasjon på hvor stort behov for ekstra halltid idrettslagene har, selv om oversikten ikke vil bli fullstendig. I tillegg vil ikke undersøkelsen gi informasjon om hvilket behov for treningstid andre grupperinger enn idrettslag eventuelt har.

Idrettsavdelingen opplyser at man har tatt opp med idrettslagene at det er uheldig at man ikke får innrapportert en fullstendig oversikt over lagenes behov. Det vises til at man er avhengig av denne typen informasjon når man skal argumentere internt i kommunen om at det er behov for å prioritere å bruke ekstra ressurser på denne typen anlegg.¹⁰⁴

Faktisk bruk av tildelt tid

Selv om det er disponert over tilnærmet all treningstid i hallene, betyr ikke dette at hallen faktisk blir brukt, eller at den brukes av dem som er tildelt treningstiden. Idrettsavdelingen opplyser at man på overordnet nivå, generelt ikke har god nok oversikt over den faktiske bruken av hallene og den interne fordelingen av treningstiden i idrettslagene.¹⁰⁵ Idrettslagene skal rapportere inn *hvilke lag som trener i de tildelte tidene*,¹⁰⁶ men man har ikke kapasitet til å følge opp at denne informasjonen mottas, eller kvalitetssikre denne.¹⁰⁷ Samtidig får revisjonen opplyst at man er overbevist om at kapasitetsutnyttelsen i hallene er meget god. Det vises til at man har innført en klar rapporteringsplikt for både idrettslagene og tilsynsvaktene i hallene, dersom treningstimer ikke benyttes.¹⁰⁸ Det forekommer sjelden at denne typen tilbakemeldinger blir gitt, men når det skjer tar man det opp med dem det gjelder.¹⁰⁹

Videre har flere idrettshaller innført rutiner for telling av antall utøvere i hallen hver time. Kvaliteten på tellingen kan variere avhengig av hvem som har ansvaret for denne. Grunntanken er at tellingen kan gi informasjon om hvorvidt hallen utnyttes optimalt, eller om den for eksempel kan deles i to og gi plass til flere grupperinger samtidig.¹¹⁰

I tillegg er det en rutine at tilsynsvakten skal fylle ut brukerregistreringsskjemaer i de ulike hallene.¹¹¹ I disse skjemaene registreres det hvem som møter opp for å benytte hallen til de ulike tidspunktene. Skjemaene skal deretter hentes av idrettsavdelingen, normalt hver 14. dag.¹¹² Revisjonen får opplyst av idrettsavdelingen at man ikke rutinemessig samler inn disse skjemaene, og at man ikke har hatt tid til å analysere informasjonen i disse.¹¹³

2.4.2 Revisjonens vurdering

Revisjonens gjennomgang viser at tilnærmet all tilgjengelig treningstid i idrettshallene blir fordelt til idrettslag og enkelte andre aktører. Dette tyder på at kapasitetsutnyttelsen er meget god.

¹⁰³ E-post fra idrettsavdelingen 19.02.14.

¹⁰⁴ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14.

¹⁰⁵ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14.

¹⁰⁶ *Referat brukermøte 14. mai 2013*, Journalpost ID 13/83988, side 4.

¹⁰⁷ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14.

¹⁰⁸ *Referat brukermøte 14. mai 2013*, Journalpost ID 13/83988, side 1.

¹⁰⁹ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14.

¹¹⁰ Møter med idrettsavdelingen og utvalgte idrettshaller den 18.02.14.

¹¹¹ For flere av hallene følger denne plikten direkte av drifts- eller tilsynsavtalen.

¹¹² Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14.

¹¹³ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14.

Revisjonen registrerer at det generelt kan være vanskelig å få utnyttet hallene fredag kveld mellom klokken 21 og 23, da det er lite etterspørsel etter treningstid i dette tidsrommet. Det er positivt at idrettsavdelingen gjennom sine hjemmesider og informasjonsskriv formidler at det kan være ledige tider å oppdrive. At det på dette tidspunktet er såpass mange besøkende på tiltaket *Åpen hall* i Bærum idrettspark, fremstår som vellykket med tanke på kapasitetsutnyttelsen.

For øvrig er det vanskelig å finne konkrete tiltak for å øke kapasitetsutnyttelsen. En mulighet kan selvfølgelig være å utvide åpningstidene. Dette synes lite aktuelt på hverdagene, da de fleste hallene allerede er oppe fra tidlig om morgnen til sent på kvelden.

Etter revisjonens oppfatning kan det ligge et forbedringspotensiale i at man får bedre oversikt over hvor hvordan hallene faktisk blir brukt i det daglige. For det første er det prinsipielt viktig å ha en viss kontroll med at treningstiden faktisk benyttes av dem som er tildelt den. For det andre kan det avdekkes om det er tidspunkter hvor brukerne sjelden møter opp, eller om det møter såpass få brukere at man kunne delt opp hallen og gjort plass til flere samtidige brukere. Revisjonen registrerer at det gjøres en del på dette området. Blant annet er det vist til en generell rapporteringsplikt, og at enkelte haller har rutiner for å telle antall deltakere. I tillegg blir det rutinemessig ført brukerregistreringsskjemaer ved hallene. Utfordringen i dag synes imidlertid å være at denne informasjonen ikke blir analysert. Revisjonen mener dette med fordel kunne vært gjort, da en slik analyse ventelig vil gi verdifull informasjon både om i hvilken grad hallen faktisk blir brukt, og om den interne fordelingen innad i idrettslagene. Når kapasitetsbehovet er prekärt, taler gode grunner for at man burde prioritert denne typen tiltak for å se om tilbudet kan økes ytterligere.

2.5 Legges det til rette for både organiserte og egenorganiserte aktiviteter?

2.5.1 Faktagrunnlag

Føringer om organisert og egenorganisert idrett

Den organiserte idretten er gitt en nøkkelrolle som kommunens viktigste samarbeidspartner i arbeidet med å sørge for aktivisering av innbyggerne.¹¹⁴ Samarbeidsavtalen mellom kommunen og Bærum idrettsråd (BIR) gir en klar politisk føring om at man skal tilrettelegge for og prioritere samarbeidet med idretten.¹¹⁵

Samtidig blir det gitt overordnede føringer som viser at man også skal tilrettelegge for den egenorganiserte aktiviteten i kommunen. I kommunens handlingsprogram blir det uttrykkelig presisert at man skal legge *til rette for egenorganisert aktivitet, spesielt for ungdom* for å møte utfordringen med at mange av kommunens innbyggere er inaktive.¹¹⁶ Tilsvarende understreker *Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv* at kommunen *skal tilrettelegge for gode og tilgjengelige anlegg og områder, både for organisert og egenorganisert aktivitet.*¹¹⁷

¹¹⁴ Se ovenfor i kapittel 1.2.

¹¹⁵ *Samarbeidsavtale mellom Bærum kommune og Bærum idrettsråd*, punkt A nr. 3.

¹¹⁶ *Handlingsprogram 2013-2016*, Rådmannens grunnlagsdokument, side 104.

¹¹⁷ *Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2011-2014*, side 48.

Den egenorganiserte aktiviteten er også gitt sentral omtale i gjeldende bestemmelser om bruk av spillemidler: *Spillemidler til bygging og rehabilitering av idrettsanlegg skal bidra til en infrastruktur som gir befolkningen mulighet til å drive både egenorganisert aktivitet og aktivitet i regi av den frivillige medlemsbaserte idretten. Anlegg i lokalmiljøet som stimulerer og tilfredsstillende barns behov for fysisk aktivitet i organiserte eller egenorganiserte former, prioriteres særskilt.*¹¹⁸

Prioritering av organisert idrett

Kommunens gjeldende tildelingskriterier legger ikke opp til at det skal tildeles treningstid i idrettshaller til egenorganiserte grupper. Kriteriene er blitt til i et samarbeid mellom kommunen og BIR, og er spisset for å tilgodese den organiserte idretten.¹¹⁹ Det blir likevel satt av en del timer hver uke til ulike former for egenorganiserte aktiviteter, herunder for eksempel *åpen hall*.¹²⁰ Denne aktiviteten er godt besøkt av publikum, og ved flere av idrettshallene revisjonen besøkte, ble det gitt uttrykk for at man ideelt sett gjerne skulle hatt mer tid til denne typen tiltak.¹²¹ Idrettsavdelingen opplyser at man også på andre måter forsøker å tilrettelegge for egenorganiserte aktiviteter, for eksempel ved at man har overlatt til skolene selv å fordele noe av tiden ved utvalgte skoleidrettshaller.¹²² I tillegg opplyser de at egenorganiserte grupper kan søke om å leie tid i kommunens gymsaler.¹²³ Som vi skal komme nærmere inn på i kapittel 4, er imidlertid den organiserte idretten også sterkt overrepresentert i gymsalene.

Etterspørsel etter treningstid fra egenorganiserte

Det er per i dag usikkert hvor stor etterspørselen etter treningstid fra andre enn den organiserte idretten er. Det foreligger ingen overordnet oversikt som oppsummerer hvor mange henvendelser kommunen mottar om denne typen trening. Revisjonens samtaler med de ansvarlige for utvalgte idrettshaller og skolenes gymsaler, viser at det er store variasjoner. Enkelte oppgir å måtte avvise en stor mengde egenorganiserte som ønsker treningstid, mens andre merker lite til denne typen forespørsler.

I samtaler med idrettsavdelingen får revisjonen opplyst at det med dagens anleggssituasjon vil være vanskelig å sette av ytterligere treningstid til egenorganisert aktivitet i idrettshallene. Dette fordi en slik omprioritering nødvendigvis må gå på bekostning av den organiserte idretten.¹²⁴ Det vises til at det er lang tradisjon i kommunen for at man prioriterer den organiserte idretten. Gjeldende styringsdokumenter og tildelingskriterier legger stor vekt på at den organiserte idretten gjør en betydelig innsats både for å aktivisere befolkningen og spare kommunen for betydelige utgifter.¹²⁵

Idrettsavdelingen opplyser imidlertid at man anser det som viktig å synliggjøre behovet for hallkapasitet, både for organiserte og egenorganiserte aktiviteter.¹²⁶ Det vises i den forbindelse til at det er et arbeidsmål i gjeldende handlingsprogram å sikre *at innbyggerne*

¹¹⁸ Kulturdepartementet, *Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet - 2013*, side 7.

¹¹⁹ Jf. 1.2.2 ovenfor.

¹²⁰ Jf. 2.3.1 ovenfor.

¹²¹ Møte med idrettsavdelingen og utvalgte idrettshaller den 18.02.14.

¹²² Dette gjelder hallene knyttet til Høvik, Ringstabekk og Evje skoler. Se nærmere om denne i kapittel 4 nedenfor.

¹²³ Jf. kapittel 4 nedenfor.

¹²⁴ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14.

¹²⁵ *Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2011-2014*, side 20. *Handlingsprogram 2013-2016*, Rådmannens grunnlagsdokument, side 103-104.

¹²⁶ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14.

(barn/unge) får gode innendørs vintertilbud i et folkehelseperspektiv.¹²⁷ For å følge opp dette skal en utredning av behovet for hallkapasitet være gjennomført i løpet av 2014.¹²⁸

2.5.2 Revisjonens vurdering

Revisjonens gjennomgang viser at det tildeles treningstid i idrettshaller til både organisert idrett og egenorganiserte aktiviteter. Det vesentligste av tiden fordeles til organiserte idrettslag. Dette synes også å være i tråd med føringer gitt i sentrale styringsdokumenter og gjeldende tildelingskriterier. På den annen side er det flere overordnede styringsdokumenter som vektlegger at man skal forsøke å aktivisere en bredest mulig del av befolkningen. Det synes derfor riktig at man har et visst tilbud om egenorganiserte aktiviteter i idrettshallene, spesielt dersom disse kan vise til godt oppmøte fra publikum. Som påpekt i kapittel 2.3.2 mener imidlertid revisjonen det er en utfordring at det ikke er skriftlig beskrevet, i tildelingskriteriene eller på annen måte, hva som skal til for å fordele treningstid til egenorganiserte aktiviteter. Revisjonen mener man bør vurdere om man skal skriftliggjøre når treningstid kan fordeles på annen måte enn det som følger av tildelingskriteriene, og hvor mye tid som anslagsvis kan fordeles på denne måten.

2.6 Oppnå kommunens målsettinger med dagens tildelingspraksis?

2.6.1 Faktagrunnlag

Kommunens målsettinger med dagens tildelingspraksis i idrettshaller er ikke oppsummert samlet i ett overordnet dokument. I kapitlene ovenfor er det imidlertid redegjort for at kommunale planer, styringsdokumenter og folkehelsearbeid angir en sentral målsetting om å sørge for at flest mulig av innbyggerne holder seg fysisk aktive. I tillegg er det en målsetting å ha god utnyttelse av kapasiteten i de kostbare idrettsanleggene.

Gjeldende tildelingskriterier angir en *hovedretningslinje* om at treningstid kan tildeles idretter som har idrettshall som arena for avvikling av ordinære konkurranser. I tillegg gis det føringer som for eksempel at nystartede idrettslag skal få tildelt treningstid, og at idrettslag med overvekt av unge utøvere skal prioriteres med hensyn til treningstidspunkt.

2.6.2 Revisjonens vurdering

Revisjonens gjennomgang viser at man hovedsakelig følger gjeldende tildelingskriterier ved fordelingen av treningstid i idrettshallene. I den grad man fraviker kriteriene er det fremdeles for å tilrettelegge for ulike former for fysisk aktivitet for kommunens innbyggere. Gjeldende praksis sørger for at man utnytter kapasiteten i de kommunale idrettshallene, og aktiviserer store grupper av kommunens befolkning gjennom organisert idrett. Det er også betydelige variasjoner med hensyn til hvilke idrettsgrener som benytter anleggene, og det legges til rette for at nye idretter og lag får innpass.

¹²⁷ *Handlingsprogram 2014-2017*, Rådmannens forslag, side 116.

¹²⁸ *Handlingsprogram 2014-2017*, Rådmannens forslag, side 116.

3. DRIFTSAVTALER I IDRETTSHALLER

3.1 Innledning

I dette kapittelet vil revisjonen se nærmere på ordningen med driftsavtaler mellom kommunen og idrettslag knyttet til idrettshaller. Utgangspunktet er at kommunen har ansvaret for drift og vedlikehold på kommunale idrettshaller. Flere kommunale idrettshaller driftes imidlertid i samarbeid mellom idrettslag og kommunen.¹²⁹ Oppgavefordelingen mellom kommunen og idrettslaget blir nærmere beskrevet i en driftsavtale, og det er derfor viktig at disse holdes oppdaterte.

Arbeids- og ansvarsfordeling i driftsavtalene er bygd opp etter praktisk erfaring gjennom mange år.¹³⁰ Idrettslagenes oppgaver vil derfor variere fra anlegg til anlegg, men er i flere tilfeller betydelige.¹³¹ De senere år har imidlertid andelen av det kommunale ansvaret og oppgaver økt noe, da det har vist seg *stadig vanskeligere å få frivillige til å ta ansvar for alle drifts- og vedlikeholdsoppgavene i driftsavtalene.*¹³²

Kommunens handlingsprogram angir flere mål og tiltak som må gjennomføres for å møte utfordringen om å aktivisere en større del av befolkningen. Blant disse er: *Kommunens modell med driftsavtaler med idrettslag er sårbar. Det er nødvendig å vurdere budsjettene for drift og vedlikehold av anlegg.*¹³³ Samtidig baserer kommunen seg på idrettslagenes innsats for å få driften av idrettshallene til å gå rundt. Således uttales det i kommunen handlingsprogram at *Idrettslagene gjør et viktig arbeid med drift og utvikling av anlegg. Dette gjelder både kommunale anlegg og de som idrettslagene eier. Kommunen har mange driftsavtaler med idrettslag, og har tilpasset bemanningen til denne modellen.*¹³⁴

Idrettslagene mottar hvert år et driftstilskudd relatert til oppgavene i driftsavtalene. Samtidig legges det til grunn at avtalene sparer kommunen for store utgifter.¹³⁵ Det er imidlertid ulikheter med hensyn til hvor store driftstilskudd som gis gjennom de ulike driftsavtalene. Kommunens *Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2011-2014* understreker at det vil være en utfordring i fremtiden å minimalisere forskjellene med henhold til mer likhet i driftsbidraget.¹³⁶

3.2 Revisjonskriterier

For denne problemstillingen legger revisjonen følgende kriterier til grunn:

- ⇒ Administrasjonen skal påse at bestemmelsene i gjeldende driftsavtaler etterleves.
- ⇒ Administrasjonen skal sørge for at driftsavtalene med idrettslagene holdes oppdaterte.
- ⇒ Administrasjonen skal sørge for at idrettslagene får utbetalt driftstilskudd i henhold til bestemmelsene i driftsavtalen og prisliste for kommunale tjenester.

¹²⁹ *Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2011-2014*, side 33.

¹³⁰ *Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2011-2014*, side 70.

¹³¹ *Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2011-2014*, side 33.

¹³² *Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2011-2014*, side 70.

¹³³ *Handlingsprogram 2013-2016*, Rådmannens grunnlagsdokument, side 104.

¹³⁴ *Handlingsprogram 2013-2016*, Rådmannens grunnlagsdokument, side 103.

¹³⁵ I *Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2011-2014*, side 20, blir det anslått at kommunen sparer minst 50 % ved at idrettslagene tar ansvar for driften av ulike idrettsanlegg i kommunen, herunder blant annet idrettshaller.

¹³⁶ *Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2011-2014*, side 33.

⇒ Administrasjonen bør forsøke å redusere forskjellene mellom driftsavtalene og driftsbidraget som avtales.

3.3 Faktagrunnlag

3.3.1 Nærmere om driftsavtaler

Kommunen benytter ulike avtaleformer for å overføre deler av det daglige driftsansvaret ved utvalgte idrettshaller, til idrettslag. Avtaleformene som benyttes er driftsavtaler, tilsynsavtaler og samarbeidsavtaler.¹³⁷ En driftsavtale er en *Avtale med idrettslag om drift/tilsyn, og enkle vedlikeholdsoppgaver*.¹³⁸ Kommunen har per i dag følgende fire driftsavtaler med idrettslag knyttet til idrettshaller:

- *Driftsavtale for Haslum idrettspark*. Inngått i 2000 med Haslum IL.
- *Bruks- og driftsavtale for Gjønneshallen*. Inngått i 2005 med Haslum IL.
- *Driftsavtale for Lommedalshallen*. Inngått i 2010 med Lommedalens IL.
- *Driftsavtale for Rykkinnhallen riksannlegg*. Inngått i 2011 med Bærums Verk IF. Avtalen omfatter to idrettshaller, *gamle* og *nye* Rykkinnhallen.

Bakgrunnen for driftsavtalene varierer. Et overordnet fellestrekk er at kommunen delvis setter bort drift og vedlikehold av hallen til idrettslag. Til gjengjeld får idrettslaget visse gjenytelser, primært i form av driftstilskudd og fortrinnsrett til treningstid i hallen.¹³⁹

Driftsavtalene sørger for at det opprettholdes et bredt aktivitetstilbud til befolkningen i nærmiljøet. For flere av avtalene fremkommer det uttrykkelig at bakgrunnen for kommunens engasjement nettopp er det aktuelle idrettslagets *rolle som motor og pådriver i forhold til å forvalte kommunale midler til beste for befolkningen*.¹⁴⁰ Samtidig rapporteres det at idrettslagene opplever det som stadig vanskeligere å følge opp drifts og vedlikeholdsoppgavene i tillegg til å drive sin kjernevirksomhet.¹⁴¹

Revisjonen har gjennomgått de fire driftsavtalene. Videre har revisjonen besøkt idrettshallene og snakket med den ansvarlige for driften fra idrettslagets side. Endelig har revisjonen gjennomført oppfølgingssamtaler med relevante personer i idrettsavdelingen og eiendom vedlikehold. Hensikten med gjennomgangen har vært å belyse hvordan driftsavtalene oppleves og praktiseres, samt å få frem likheter og ulikheter mellom disse.

3.3.2 Gjønneshallen

Avtalen om Gjønneshallen skiller seg vesentlig ut fra de tre andre. For denne hallen har kommunen valgt en driftsmodell der ansvaret for all drift, vedlikehold, tilsyn, renhold, utleie osv. er overført til idrettslaget (driftsstyret).¹⁴² Idrettslaget mottar videre ikke driftstilskudd fra kommunen for driften av avtalen.¹⁴³ Til gjengjeld skal alle brukere betale idrettslaget for leie av tid i hallen, og det kan fastsettes en høyere pris enn det som følger av kommunens

¹³⁷ *Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2011-2014*, side 70. En tilsynsavtale er en *avtale med idrettslag om tilsyn, vakt- og renhold under idrettshallens åpningstider*, og en samarbeidsavtale er en *avtale med skolen om sambruk av idrettshall*.

¹³⁸ *Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2011-2014*, side 70.

¹³⁹ Se nærmere om dette nedenfor.

¹⁴⁰ *Driftsavtale for Rykkinnhallen riksannlegg*, punkt 3 D, og *Driftsavtale for Haslum idrettspark*, punkt 3 E.

¹⁴¹ *Handlingsprogram 2013-2016*, Rådmannens grunnlagsdokument, side 104. *Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2011-2014*, side 33.

¹⁴² *Bruks- og driftsavtale for Gjønneshallen*, punkt 5-8.

¹⁴³ *Bruks- og driftsavtale for Gjønneshallen*, punkt 9 E.

prisliste for kommunale tjenester.¹⁴⁴ Avtalen angir at prisen skal fastsettes i samarbeid med Bærum kommune, og det er en målsetting å finne en pris som gjør at regnskapet går i balanse.¹⁴⁵ Leieprisen i Gjønneshallen er for tiden 450 kroner per time.¹⁴⁶ Til sammenligning angir prislisten for kommunale tjenester at leieprisen for én time i andre kommunale idrettshaller, er 210 kroner for skoler og 270 kroner for idrettslag fra kommunen.¹⁴⁷

Etter avtalen er det idrettslaget som disponerer over det meste av tiden i hallen, med unntak av 15 timer per uke som kommunen kan fordele.¹⁴⁸ Disse timene må kommunen betale den fastsatte leieprisen for. I møte får revisjonen opplyst at kommunen har valgt å si fra seg tre av disse timene, da man i etterkant så at man kunne utnytte ledig kapasitet i andre haller fremfor å betale for disse timene i Gjønneshallen.¹⁴⁹ Denne beslutningen fremkommer ikke skriftlig, og driftsavtalen er heller ikke justert for å reflektere dette.¹⁵⁰

For å undersøke overføringen av leie for timene kommunen disponerer, ba revisjonen om å få tilsendt en kopi av siste faktura fra Gjønneshallen idrettshall. Fakturaen viser at kommunen er fakturert og har betalt for totalt 22 timer trening per uke i Gjønneshallen idrettshall.¹⁵¹ Dette til tross for at driftsavtalen og gjeldende fordeling av treningstid viser at kommunen kun fordeler 12 timer treningstid per uke i denne hallen.¹⁵² Revisjonen får opplyst av idrettsavdelingen at man her antakelig ved en feil har overført tilskudd for flere timer enn man skal.¹⁵³

3.3.3 Lommedalshallen, Haslumhallen og Rykkinnhallen

De tre andre driftsavtalene, knyttet til henholdsvis Lommedalshallen, Haslumhallen og Rykkinnhallen, følger en annen driftsmodell enn Gjønneshallen. Disse vil derfor i det følgende bli behandlet under ett.

Hovedinnholdet i disse avtalene er at ansvaret for deler av drift, vedlikehold og tilsyn med hallen, er overført til idrettslaget. Til gjengjeld får idrettslaget et økonomisk driftstilskudd fra kommunen, og fortrinnsrett til en andel av tilgjengelig treningstid i hallen.

Det er samme mal som er utgangspunktet, men avtalene har kommet i stand på ulike tidspunkt og med ulik forhistorie. Det er derfor forskjeller mellom avtalene, både innholdsmessig og når det gjelder praktiseringen av bestemmelsene. Nedenfor foretas en gjennomgang av sentrale forskjeller revisjonen har blitt oppmerksom på.

Tilsyn

¹⁴⁴ Bruks- og driftsavtale for Gjønneshallen idrettshall, punkt 9 D.

¹⁴⁵ Bruks- og driftsavtale for Gjønneshallen idrettshall, punkt 9 D og møte med idrettsavdelingen den 29.01.14.

¹⁴⁶ Møte med driftsansvarlig i hallen 18.02.14.

¹⁴⁷ Vedlegg til Handlingsprogram 2014-2017, *Liste over priser 2014*, side 19.

¹⁴⁸ Bruks- og driftsavtale for Gjønneshallen idrettshall, punkt 4 B.

¹⁴⁹ Gjelder tidsrommet mellom klokken 17-20 på fredag kveld i Gjønneshallen.

¹⁵⁰ Møte med idrettsavdelingen den 19.02.14.

¹⁵¹ Faktura nr. 160 datert 26.11.13 fra Gjønneshallen idrettshall.

¹⁵² Driftsavtalen angir at kommunen disponerer tiden fra 17-23 på tirsdager og torsdager. I praksis har kommunen for innværende sesong fordelt tiden 17-23 på onsdager og 17:30-21 på torsdager, dvs. totalt 11,5 timer, jf. Excel ark *Sesongen 2013 2014 endelig fordeling*.

¹⁵³ Møte med idrettsavdelingen den 19.02.14.

I Haslumhallen og Rykkinnhallen er idrettslaget ansvarlig for at det til enhver tid føres tilsyn med hallen når denne er i bruk.¹⁵⁴ I Lommedalshallen er tilsynsansvaret delt mellom idrettslaget og skolen, avhengig av hvem som bruker hallen.¹⁵⁵

Vedlikehold

Avtalene fordeler ansvaret for drift og vedlikehold mellom partene. Gjennom sitt daglige tilsynsansvar er idrettslagene pålagt å følge med på bruken av hallen og de tekniske installasjonene i denne. Generelt gis idrettslagene også ansvar for mindre drifts- og vedlikeholdsoppgaver, som for eksempel strøing, snømåking, vedlikehold av løst utstyr osv. Alle avtalene fremhever imidlertid at det er kommunen som har ansvaret for *vedlikehold av bygning/installasjoner og utstyr (fast utstyr)*.¹⁵⁶

I samtaler med revisjonen fortalte flere av idrettslederne at det er en særlig utfordring at det går lang tid før kommunen svarer på et innmeldt behov om vedlikehold, og enda lengre før mangelen utbedres.¹⁵⁷ Ofte gjelder vedlikeholdsbehovet installasjoner som er nødvendig for å opprettholde et fullverdig tilbud i hallen, og det er gjerne behov for kompetent fagpersonell som elektriker eller rørlegger. Driftslederne fremhever imidlertid at de på bakgrunn av den store pågangen ikke kan stenge hallen i påvente av at kommunen fikser problemet. Flere forteller derfor at konsekvensen blir at de selv driver vedlikehold, enten ved å dra nytte av fagpersoner i idrettslagets miljø, eller ved å leie inn eksterne håndverkere. I sistnevnte tilfelle fremheves det som et problem at man ikke har anledning til å sende fakturaen til kommunen og få refundert utgiftene. Det påpekes også at man dermed heller ikke får synliggjort omfanget av det reelle vedlikeholdsbehovet i hallene.¹⁵⁸

I samtale med kommunens avdeling for eiendom vedlikehold får revisjonen bekreftet at det kan ta lang tid før det gis tilbakemelding på innmeldte vedlikeholdsbehov. Dette har sammenheng med tilgjengelige ressurser og omfanget av oppgaver som skal gjennomføres. Det bekreftes også at man tidvis har opplevd at innmeldte oppgaver blir liggende uten noen tar tak i disse. Revisjonen får opplyst at eiendom vedlikehold ikke mottar tilbakemeldinger fra sine driftsledere og vaktmestre om at idrettslagene gjør feilaktige reparasjoner eller på annen måte håndterer bygningsmassen dårlig. På den annen side understreker eiendomsavdelingen at det ikke er en heldig utvikling dersom idrettslagene selv utfører vedlikeholdsoppgaver som forutsetter særlig fagkompetanse. Det vises til at både sikkerhetsmessige hensyn og forsikringshensyn tilsier at man bør avstå fra dette.¹⁵⁹

Eiendom vedlikehold opplyser at det den senere tid er iverksatt flere tiltak som forhåpentligvis vil gi bedre oppfølging, blant annet en omorganisering av enheten og nye rutiner som skal forbedre kommunikasjonen med brukerne, herunder gi brukerne direkte tilgang til sine bestillinger i kommunens datasystem.¹⁶⁰

Renhold

¹⁵⁴ Driftsavtale for Haslum idrettspark punkt 5 og Driftsavtale for Rykkinnhallen riksannlegg punkt 5.

¹⁵⁵ Driftsavtale for Lommedalshallen punkt 5.

¹⁵⁶ Driftsavtale for Haslum idrettspark punkt 6 D 2, Driftsavtale for Rykkinnhallen riksannlegg punkt 6 A og Driftsavtale for Lommedalshallen punkt 6.3.1.

¹⁵⁷ Dette reflekteres også i brukerundersøkelsen *Evaluering av vaktmestertjenesten* gjennomført i desember 2013.

¹⁵⁸ Møte med driftsansvarlige i diverse idrettshaller 18.02.14.

¹⁵⁹ Møte med eiendom vedlikehold 05.03.14.

¹⁶⁰ Møte med eiendom vedlikehold 05.03.14.

I Haslumhallen og Rykkinnhallen er idrettslaget ansvarlig for at det utføres renhold i hallen.¹⁶¹ I Lommedalshallen er ansvaret for renhold delt mellom idrettslaget og skolen, avhengig av hvem som bruker hallen.¹⁶² Driftslederne opplyser imidlertid at ansvarsfordelingen fungerer dårlig, og at man gjentatte ganger har tatt opp med kommunen at man er misfornøyd med kvaliteten på kommunens renhold.¹⁶³

Fordeling av treningstid

Alle driftsavtalene gir idrettslaget fortrinnsrett til en andel av den tilgjengelige treningstiden i hallen mellom klokken 17 og 23 mandag til fredag. Det varierer imidlertid hvor stor andel avtalene gir: Lommedalen IL får 50 % av treningstiden i Lommedalshallen¹⁶⁴, Haslum får 60 % av tiden i Haslumhallen¹⁶⁵, mens Bærums Verks IF får 70 % av tiden i Rykkinnhallen¹⁶⁶. Det er viktig å understreke at denne treningstiden teller som en del av den treningstiden som fordeles etter tildelingskriteriene basert på søknader fra idrettslagene.¹⁶⁷

Tidene som avsettes kan disponeres av idrettslaget til intern bruk eller utleie. På grunn av stor etterspørsel internt i idrettslaget er det ingen som opplyser at det leies ut tid til eksterne i denne perioden.¹⁶⁸ Tvert i mot opplyser de fleste idrettslagene at man generelt må dele opp hallen slik at flere lag/grupper kan trene samtidig, da dette er eneste mulighet for å gi et tilbud om treningstid flere dager i uken til samme lag/gruppe. Generelt er det de yngste utøverne som må trene på mindre plass, da dette lar seg gjøre uten at det går ut over den sportslige kvaliteten.¹⁶⁹ En slik løsning sikrer også at flere yngre utøverne får trent før det blir alt for sent på kvelden.

Driftstilskudd

Det er et vesentlig element i alle driftsavtalene at kommunen skal overføre et driftstilskudd til idrettslagene.¹⁷⁰ Driftstilskuddet består av flere elementer. For det første fastslår alle de tre avtalene at kommunen dekker utgifter til *vedlikeholdsfond etter gjeldende kommunale retningslinjer*.

For det andre dekkes en viss andel av utgiftene til kommunale avgifter og energi. For Lommedalshallen følger det uttrykkelig av driftsavtalen at idrettslaget skal dekke 10 % av disse utgiftene.¹⁷¹ For Haslumhallen og Rykkinnhallen angir driftsavtalene derimot at kommunen dekker disse utgiftene etter gjeldende kommunale retningslinjer¹⁷². I praksis betyr dette at disse idrettslagene selv må dekke 30 % av utgiftene til kommunale avgifter og 20 % av utgiftene til energi.¹⁷³

¹⁶¹ Driftsavtale for Haslum idrettspark punkt 7 og Driftsavtale for Rykkinnhallen riksannlegg punkt 7 A.

¹⁶² Driftsavtale for Lommedalshallen punkt 6.2.2. og 6.2.3.

¹⁶³ Møte i Lommedalshallen 18.02.14.

¹⁶⁴ Driftsavtale for Lommedalshallen punkt 3.3.

¹⁶⁵ Driftsavtale for Haslum idrettspark punkt 3 B.

¹⁶⁶ Driftsavtale for Rykkinnhallen riksannlegg punkt 3 B.

¹⁶⁷ Tiden idrettslaget blir tildelt gjennom driftsavtalen kommer altså ikke i tillegg til tiden de blir fordelt gjennom den ordinære tildelingsprosessen omtalt i kapittel 2.3.1 ovenfor. Driftsavtalen sikrer derimot at idrettslaget får tildelt treningstid i den bestemte hallen avtalen gjelder.

¹⁶⁸ Møter med driftsansvarlige i Lommedalshallen, Haslumhallen og Rykkinnhallen 18.02.14.

¹⁶⁹ Møter med driftsansvarlige i Lommedalshallen, Haslumhallen og Rykkinnhallen 18.02.14.

¹⁷⁰ Økonomi og driftstilskudd er omtalt i *Driftsavtale for Haslum idrettspark* punkt 8, *Driftsavtale for Rykkinnhallen riksannlegg* punkt 8 og *Driftsavtale for Lommedalshallen* punkt 7.

¹⁷¹ Driftsavtale for Lommedalshallen punkt 7.1.

¹⁷² Driftsavtale for Haslum idrettspark punkt 3 A jf. 10 C og Driftsavtale for Rykkinnhallen riksannlegg punkt 3 A jf. 10 C.

¹⁷³ Excel ark *Oversikt driftsbidrag haller 2013*, mottatt fra idrettsavdelingen den 29.01.14.

For det tredje følger det av driftsavtalene for Haslumhallen og Rykkinnhallen at kommunen dekker utgifter til *byggnings- og brannforsikring*.¹⁷⁴ Tilsvarende forpliktelse fremkommer ikke av driftsavtalen for Lommedalshallen.

For det fjerde fremkommer det av alle driftsavtalene at kommunen dekker utgifter til *trening for de lag som kommunen fordeler treningstid til. Timesatsen vil være overensstemmende med den til enhver tid gjeldende timesats i kommunale idrettshaller*.¹⁷⁵ For alle de tre hallene utgjør denne posten også den største delen av driftstilskuddet.¹⁷⁶ Revisjonen har sett nærmere på denne overføringen for sesongen 2013/14. For Lommedalshallen, Haslumhallen og den gamle Rykkinnhallen viser gjennomgangen at det er overført et beløp på 260 kroner per time for 30 timer i uken.¹⁷⁷ Dette stemmer overens med den faktiske treningstiden som er fordelt i hallen¹⁷⁸, og gjeldende prisliste for kommunale tjenester.¹⁷⁹

For den nye Rykkinnhallen er det derimot overført et tilskudd for til sammen 21 timer trening per uke, istedenfor 30.¹⁸⁰ Dette til tross for at det er fordelt treningstid mellom klokken 17 og 23 fra mandag til fredag, hvilket skulle tilsi et bidrag på 30 timer.¹⁸¹ På forespørsel forklarer idrettsavdelingen at det antakelig er en feil at det ikke er overført et tilskudd for totalt 30 timer.¹⁸²

Når det gjelder den nye Rykkinnhallen fremkommer det videre at man for 14 av 21 timer har benyttet en timesats på 310 kroner istedenfor 260 kroner. Revisjonen får opplyst at den økte satsen er historisk bestemt, og betales når treningstid i hele hallen tildeles til de idrettene som vurderes å ha to konkurranseflater i hallen.¹⁸³ Det foreligger ikke skriftlig dokumentasjon som viser når beslutningen om å benytte denne satsen ble tatt, eller de vurderinger som ledet frem til at denne satsen var passende.¹⁸⁴

Bruksplan/brukerregistrering

I Haslumhallen og Rykkinnhallen følger det av driftsavtalen at idrettslaget skal utarbeide *bruksplaner* med oversikt over disponeringen av tiden i hallene. Disse planene skal sendes til idrettsavdelingen i kommunen.¹⁸⁵ Revisjonen får opplyst at disse planene ikke blir sendt inn til kommunen rutinemessig.¹⁸⁶

I Lommedalshallen følger det av driftsavtalen at idrettslaget skal sørge for å fylle ut brukerregistrering på fastsatte skjemaer som hentes hver 14. dag av kommunen.¹⁸⁷ Ved

¹⁷⁴ Driftsavtale for Haslum idrettspark punkt 8 D og Driftsavtale for Rykkinnhallen riksannlegg punkt 8 D.

¹⁷⁵ Driftsavtale for Haslum idrettspark punkt 8 C 5 bokstav a, Driftsavtale for Rykkinnhallen riksannlegg punkt 8 C V bokstav a og Driftsavtale for Lommedalshallen punkt 7.2.

¹⁷⁶ Excel ark *Oversikt driftsbidrag haller 2013*, mottatt fra idrettsavdelingen den 29.01.14.

¹⁷⁷ Excel ark *Oversikt driftsbidrag haller 2013*, mottatt fra idrettsavdelingen den 29.01.14.

¹⁷⁸ Tidsrommet fra klokken 17-23 mandag til fredag, jf. Excel ark *Sesongen 2013 2014 endelig fordeling*, mottatt i e-post av 17.01.14 fra idrettsavdelingen.

¹⁷⁹ Vedlegg til Handlingsprogram 2014-2017, *Liste over priser 2014*, side 19. Prisen på 260 kroner gjelder fordeling av treningstid til idrettslag i Bærum kommune. For 2014 er prisen justert til 270 kroner.

¹⁸⁰ Excel ark *Oversikt driftsbidrag haller 2013*, mottatt fra idrettsavdelingen den 29.01.14.

¹⁸¹ Excel ark *Sesongen 2013 2014 endelig fordeling*, mottatt i e-post av 17.01.14 fra idrettsavdelingen.

¹⁸² Møte med idrettsavdelingen den 19.02.14.

¹⁸³ Basket og cheerleading er de aktuelle idrettene, da ett lag eller en gruppe fra disse vurderes å kunne trene fullverdig i halve hallen.

¹⁸⁴ Møte med idrettsavdelingen den 19.02.14.

¹⁸⁵ Driftsavtale for Haslum idrettspark punkt 8 C 5 bokstav c og d, og Driftsavtale for Rykkinnhallen riksannlegg punkt 8 C V bokstav c og d.

¹⁸⁶ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14.

¹⁸⁷ Driftsavtale for Lommedalshallen punkt 5.

besøk i Lommedalshallen får revisjonen bekreftet at dette gjøres. For øvrig fyller man også i Rykkinnhallen rutinemessig ut disse skjemaene.¹⁸⁸ Revisjonen får samtidig opplyst at disse skjemaene ikke rutinemessig blir hentet, eller informasjonen i dem analysert.

Revisjon av avtalen

Driftsavtalen for Haslumhallen angir at avtalen *kan gjennomgås og oppdateres hvert år*, men at den ellers fornyes automatisk for ett år av gangen ved avtalens utløp.¹⁸⁹ Avtalen ble sist revidert i år 2000.

Driftsavtalen for Lommedalshallen angir at avtalen fornyes automatisk for ett år av gangen med mindre partene fremsetter oppsigelse.¹⁹⁰ Avtalen ble sist revidert i år 2010. [Revisjonen får opplyst at idrettslaget ved flere anledninger har tatt kontakt med kommunens eiendomsavdeling for å få revidert denne avtalen. Per i dag har imidlertid ikke kommunen hatt tid til å prioritere en gjennomgang av avtalen.¹⁹¹

Driftsavtalen for Rykkinnhallen angir at avtalen *skal gjennomgås og oppdateres hvert år*, men at den ellers fornyes automatisk for ett år av gangen ved avtalens utløp.¹⁹² Avtalen ble sist revidert i år 2011.

Revisjonen får opplyst at idrettsavdelingen har en målsetting om at man én gang i året skal ha et møte med idrettslagene der driftsavtalens status står på agendaen. Slike møter avholdes med jevne mellomrom, men man har ikke oppnådd målsettingen om å gjøre dette årlig.¹⁹³

Øvrige forhold

Det rapporteres at det er stadig vanskeligere for idrettslagene å oppfylle sine plikter etter avtalene. På den annen side får revisjonen opplyst at idrettslagene generelt er fornøyd med å ha de fordelene driftsavtalene gir dem, og med oppfølgingen og samarbeidet med idrettsavdelingen.¹⁹⁴

Tilsvarende understreker idrettsavdelingen at idrettslagene gjør en svært god jobb med å drifte hallene. Det anføres at ordningen med driftsavtaler sparer kommunen for betydelige ressurser, samtidig som den sørger for optimal kapasitetsutnyttelse av anleggene.¹⁹⁵

3.4 Revisjonens vurdering

Revisjonens gjennomgang bekrefter at det er en del forskjeller mellom driftsavtalene, for eksempel med hensyn til andelen treningstid det gis fortrinnsrett til, og størrelsen på driftstilskuddet som tildeles. Dette til tross for at pliktene som pålegges idrettslagene synes å være rimelig sammenliknbare. Revisjonen mener det er flere forhold som tilsier at det er behov for en overordnet gjennomgang av gjeldende driftsavtaler og innholdet i disse.

¹⁸⁸ Møter med driftsansvarlige i Lommedalshallen og Rykkinnhallen den 18.02.14.

¹⁸⁹ *Driftsavtale for Haslum idrettspark* punkt 9 A.

¹⁹⁰ *Driftsavtale for Lommedalshallen* punkt 8.

¹⁹¹ Møte med driftsansvarlige i Lommedalshallen den 18.02.14.

¹⁹² *Driftsavtale for Rykkinnhallen riksannlegg* punkt 3 A jf. 10 C

¹⁹³ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14.

¹⁹⁴ Møter med driftsansvarlige i Lommedalshallen, Haslumhallen og Rykkinnhallen den 18.02.14.

¹⁹⁵ Møte med idrettsavdelingen den 29.01.14.

For det første kan en slik gjennomgang bidra til å utjevne forskjeller mellom avtalene. Eksisterende forskjeller synes primært å være historisk begrunnet, og det er en uttalt målsetting å utjevne disse.

For det andre forutsetter avtalene selv at disse bør gjennomgås med jevne mellomrom. En av avtalene angir uttrykkelig at den skal gjennomgås årlig. Det er vanskelig å forstå hvorfor avtalene har forskjellige bestemmelser om dette. Uansett mener revisjonen at idrettsavdelingen bør følge opp sin egen målsetting om å avholde et årlig møte der partene gjennomgår innholdet i driftsavtalene.

For det tredje er det viktig at avtalene oppdateres slik at de gjenspeiler det reelle samarbeidet mellom partene. Det er uheldig at dagens avtaler har bestemmelser som ikke følges av partene, eller der partene har avtalt en annen løsning uten å skriftliggjøre dette. Aktuelle eksempler er bestemmelsene om bruksplaner og brukerregistrering, og at kommunen har sagt fra seg timer i Gjønneshallen.

Revisjonens gjennomgang av beregnede driftstilskudd og faktura for leie av treningstid, avdekket enkelte feil. Det er prinsipielt viktig at kommunen verken betaler for mye eller for lite for avtalte tjenester. Etter revisjonens vurdering tyder avvikene på at det er behov for en rutinemessig gjennomgang av driftstilskuddene for å påse at disse er riktig beregnet. Videre bør man ha klare rutiner for å skriftliggjøre dersom det avtales endringer som har betydning for beregningen av utbetalingene, samt sørge for at disse endringene kommuniseres internt. Det er eksempelvis ikke heldig at man i Gjønneshallen har betalt for et større antall timer enn avtalen tilsier, uten at man kan dokumentere hvorfor dette eventuelt er riktig.

Tilsvarende er det betenkelig at man for enkelte treningstimer i Rykkinnhallen har besluttet å betale en høyere timesats, uten at det foreligger noen skriftlig nedtegning av beslutningen eller vurderingene som ledet frem til denne. I denne sammenheng bemerkes det at revisjonen er tvilende til om man ved beregningen av driftstilskuddet har anledning til å avtale en høyere timesats enn det som følger av avtalen og gjeldende prislister fra kommunestyret, slik man har gjort i Rykkinnhallen.

Idrettslagene gjør en betydelig innsats gjennom driftsavtalene, og dette er ressursbesparende for kommunen. Samtidig er ordningen sårbar i den forstand at det kan bli for mye for en frivillig organisasjon å koordinere, uten en viss bistand fra fagpersoner i kommunen. Det er derfor viktig at man ser nærmere på hvordan man kan avhjelpe de forhold idrettslagene opplever som vanskelige. Revisjonen mener det er positivt at idrettslagene gir tilbakemelding om at man generelt er fornøyd med oppfølgingen og det daglige samarbeidet med idrettsavdelingen. Revisjonens inntrykk er også at idrettsavdelingen generelt er dyktig på å følge opp idrettslagene. Samtidig mener revisjonen man bør se nærmere på dagens rutiner for behandling av innmeldte reparasjonsbehov i hallene. Det er ikke opp til revisjonen å prioritere ressurser eller bestemme hvordan og hvor raskt denne typen forespørsler skal behandles. Revisjonen mener imidlertid at de berørte kommunale avdelingene og idrettslagene bør ha en dialog om denne problemstillingen. Det vises til at gjennomgangen avdekker at det er en del vedlikeholdsarbeider som utføres av idrettslagene selv, uten at man har oversikt over omfanget eller om det benyttes tilstrekkelig fagkompetanse. Dette kan være uheldig, blant annet av sikkerhetsmessige hensyn og forsikringshensyn. Revisjonen mener derfor det er viktig at partene har en dialog for å avklare hvilke oppgaver idrettslagene selv kan besørge, og hvilke man ikke under noen omstendigheter skal utføre selv.

4. UTLEIE OG UTLÅN AV SKOLENES GYMSALER

4.1 Bakgrunn

I Bærum kommune er det 44 skoler fordelt på barne- og ungdomstrinnet. Ved 33 av disse skolene disponerer skolen gymsal(er), som kan lånes eller leies ut.¹⁹⁶ I 30 av disse tilfellene er det skolen selv som disponerer fullt ut over tiden i gymsalen. De øvrige 3 gymsalene har status som mindre idrettshaller, og det er derfor i utgangspunktet idrettsavdelingen som disponerer tiden i disse.¹⁹⁷ Det er imidlertid satt av noe tid som skolen selv får fordele også i disse tre hallene.¹⁹⁸ På bakgrunn av forskjellene i mulighet til utlån og utleie, vil det i den videre fremstillingen være de 30 skolene der skolen disponerer alle fem ukedagene, som omtales.

Prislisten for kommunale tjenester angir prinsipper om lån/leie av kommunens lokaler, herunder gymsaler, til prioriterte formål.¹⁹⁹ Prislisten er vedtatt av kommunestyret i forbindelse med behandlingen av kommunens handlingsprogram. Prislisten oppstiller *Prinsipper for gratis bruk, utlån og leie av kommunale lokaler*.²⁰⁰ Dette rommer blant annet informasjon om:

1. Hvem som må betale for leie av skolens gymsaler og hvem som kan låne gymsalene gratis.
2. Ansvar for tilsyn ved bruk av skolens lokaler.
3. Prinsippet om prioritering av leie-/låntakere.

Skolens gymsaler er i liten grad omtalt i øvrige overordnede dokumenter på området, som for eksempel *Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2011-2014*.

Gjennomgangen nedenfor viser at samtlige av de 30 skolene låner og/eller leier ut sin gymsal, og det rapporteres om stor pågang både fra organiserte (idrettslag) og egenorganiserte grupper. Stikkordsmessig vil revisjonen nedenfor se nærmere på følgende forhold:

- Utnyttelsen av kommunens gymsaler.
- Betaling for leie av kommunens gymsaler.
- Prioritering av aktuelle leie- og låntakere ved gymsalene.

Det vil bli oppstilt revisjonskriterier i tilknytning til hvert punkt. Videre vil revisjonen gjennomgå relevante fakta vi har samlet inn, og gi en selvstendig vurdering. De fremstilte fakta baserer seg hovedsakelig på informasjon mottatt gjennom e-postutvekslinger og telefonsamtaler mellom revisjonen og skolene.

¹⁹⁶ Skoler med gymsal som kan leies eller lånes ut er Belset, Blommenholm, Bryn, Eikeli, Eiksmarka, Emma Hjort, Evje, Gjøttum, Grav, Gullhaug, Hammerbakken, Haslum, Hauger, Hosle, Hosletoppen, Høvik, Høvik Verk, Jar, Jong, Levre, Lysaker, Løkeberg, Mølladammen, Ramstad, Rykkinn, Storøya, Ringstadbekk, Skui, Snarøya, Stabekk, Tanum, Vøyenenga og Østerås.

¹⁹⁷ Dette gjelder hallene knyttet til Høvik, Ringstadbekk og Evje skoler. Se nærmere om dette i kapittel 2 ovenfor.

¹⁹⁸ Den ene av disse skolene har sporadisk utleie den ene dagen de disponerer over, mens den andre skolen leier ut fast til idrettslag 1 dag i uken. Den tredje skolen leier kun sporadisk ut i helgene.

¹⁹⁹ *Liste over priser 2014*, Vedlegg til Handlingsprogram 2014-2017.

²⁰⁰ Vedlegg til Handlingsprogram 2014-2017, *Liste over priser 2014*, side 17.

4.2 Utnyttelsen av gymsalene

4.2.1 Innledning

Det er en sentral målsetting å legge til rette for en bredest mulig aktivisering av kommunens innbyggere.²⁰¹

Prislisten for kommunale tjenester forutsetter at kommunens gymsaler kan lånes eller leies ut for å aktivisere befolkningen. Blant annet angir prislisten at tildelt treningstid i gymsalene er gratis for idrettslag i Bærum, og den oppstiller priser som gjelder for utleie til andre aktører.²⁰² I tillegg er det opprettet egne sider på Bærum kommunens nettsider med søknadsskjema for leie av gymsal. Her angis tidsrom for utleie, og det henvises til prislisten for kommunale tjenester.²⁰³

Kommunens skolekontor vedtok i 2002 *Regler for utleie av skolelokaler i Bærum*.²⁰⁴ Disse reglene er ikke satt i sammenheng med kommunens nettsider der det informeres om utleie av gymsalene, men de er tilgjengelige dersom man søker dem opp via ekstern søkemotor.²⁰⁵ I reglene redegjøres det blant annet for utleietidspunkt for gymsalene, priser og krav om tilsynsvakt. Det beskrives også en prioriteringsliste over låne-/leietakere av skolens gymsaler. Det er uklart om disse reglene fremdeles er gjeldende. Revisjonen har forsøkt å få klarhet i dette, men administrasjonen har ikke kunnet gi et definitivt svar. Revisjonen får opplyst at det er mye som tyder på at reglene fra 2002 fortsatt oppleves som retningsgivende for skoler, og at det er disse reglene som legges til grunn for skolens utleiepraksis.²⁰⁶ Samtidig blir det også presisert at kommunens prisliste skal følges når det er snakk om privat utleie av gymsalene.²⁰⁷

Dersom det er motstrid mellom Regler for utleie av skolelokaler i Bærum og Prislisten for kommunale tjenester, legger revisjonen til grunn at sistnevnte går foran. Det vises til at prislisten revideres regelmessig og vedtas av kommunens øverste organ i forbindelse med behandlingen av handlingsprogrammet.

4.2.2 Revisjonskriterier

For denne problemstillingen legger revisjonen følgende kriterier til grunn:

- ⇒ Skolene bør låne/leie ut gymsalene til idrettslag og andre aktiviteter som sørger for aktivisering av befolkningen.
- ⇒ Gymsalene bør lånes/leies ut til både organisert idrett (idrettslag) og egenorganiserte aktiviteter i regi av private.
- ⇒ Skolene bør forsøke å sørge for god utnyttelse av kapasiteten i gymsalene.
- ⇒ Skolene skal følge føringene som gis i prislisten vedtatt av kommunestyret.

²⁰¹ Jf. kapittel 1.1 og 1.2 med videre henvisninger til blant annet kommunens *Handlingsprogram 2013-2016, Temaplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2011-2014, Frivillighetsmelding 2012*.

²⁰² Vedlegg til Handlingsprogram 2014-2017, *Liste over priser 2014*, side 17 og 22.

²⁰³ www.baerum.kommune.no/ekstern/skjema02/intralink/Selvbetjening/skjema.aspx?skjemaid=458&MIId1=234

²⁰⁴ Reglene angir selv at de er *Vedtatt av skolekontoret 17.04.02. Gjelder fra 01.08.02*.

²⁰⁵ Reglene ligger da på følgende adresse på kommunens nettsider:

<https://www.baerum.kommune.no/Documents/Grunnskoleoppl%C3%A6ring/Utleie%20gymsal/Regler%20for%20utleie%20av%20skolelokaler.pdf>

²⁰⁶ E-post fra revisjonen til administrasjonen den 06.02.14. E-poster fra administrasjonen til revisjonen den 13.02.14 og 13.03.14.

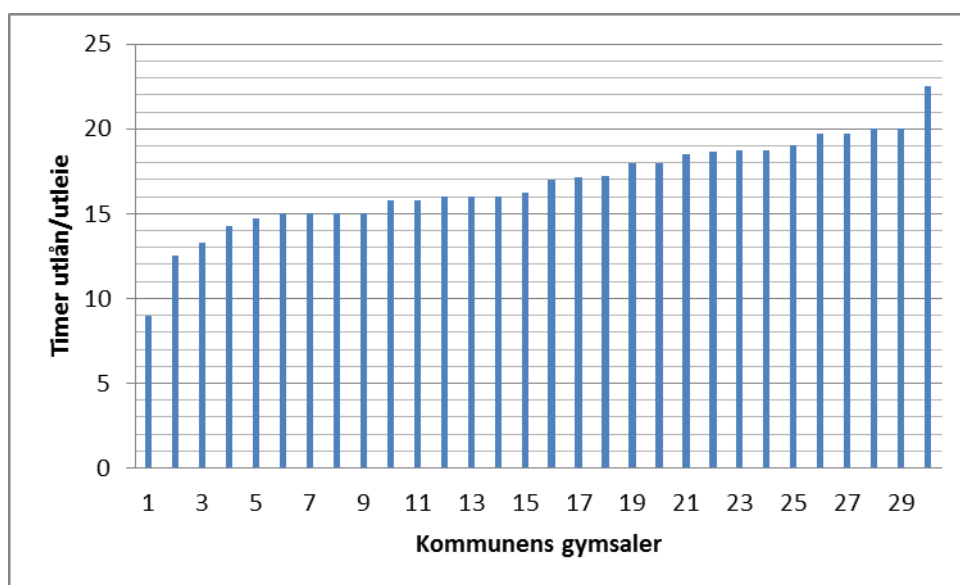
²⁰⁷ E-poster fra administrasjonen til revisjonen den 13.02.14 og 13.03.14.

4.2.3 Faktagrunnlag

Fakta om utleie/utlån

Revisjonens gjennomgang viser at samtlige av de 30 skolene låner og/eller leier ut sin gymsal. Dersom man ser samlet på alle gymsalene i Bærum, leies eller lånes det til sammen ut 664 timer fast i løpet av ukedagene²⁰⁸ hver uke.²⁰⁹ Tyve av skolene leier ut én gymsal, mens 10 av skolene leier ut to gymsaler. Gjennomsnittlig ble dermed hver gymsal leid ut 16,6 timer per uke.

Det er imidlertid store variasjoner med hensyn til hvor mange timer i uken de ulike skolene leier ut sin gymsal. Mens skolen med lavest frekvens leide ut 9 timer i uken, hadde skolen med høyest frekvens utleie 22,5 timer per uke, altså mer enn dobbelt så mange timer, jf. tabell 1.

Tabell 1. Frekvensoversikt over utleie/utlån per gymsal ved 30 av kommunens skoler med full råderett over utleie/utlån i løpet av uken.

Kapasitet/omfang

Ifølge utleiesidene til Bærum kommune på nettet, kan man søke om å leie gymsalene mandag-torsdag fra klokken 1700-2145. På siden er det lagt ut en oversikt over alle aktuelle gymsaler med unntak registrert, som for eksempel at det enkelte dager ikke er utleie ved den aktuelle gymsalen. Revisjonens gjennomgang viser imidlertid at noen av gymsalene er i bruk også disse dagene.

For at man skal kunne låne/leie skolens gymsal er det en forutsetning at skolen har tilsynsvakt tilstede. Gjeldende prisliste angir at *Leietaker må avtale med utleier hvordan tilsynet skal gjennomføres, om nødvendig betale for tilsynsvakt.*²¹⁰ Noen av skolene opplyser at det kun er utleie når det er tilsynsvakt til stede. Tilstedeværelsen av tilsynsvakt tilpasses således ikke nødvendigvis når det er ønske om å låne/leie gymsalen. Andre skoler angir

²⁰⁸ Dvs. mandag til fredag.

²⁰⁹ Rundet opp fra 663,9.

²¹⁰ Vedlegg til Handlingsprogram 2014-2017, *Liste over priser 2014*, side 17.

derimot at ved leie av gymsal utenfor tilsynsvaktens ordinære arbeidstid, må ekstrautgiftene dekkes.

For øvrig rapporterte én skole at man ikke ønsket å leie ut mer enn man allerede gjorde, ettersom det utgjør stor slitasje på lokalene.²¹¹

Fordeling mellom ulike grupper

Revisjonen har stilt en del felles spørsmål om bruk av gymsalene ved de 30 aktuelle skolene. Basert på svarene fra disse skolene, vil det her skisseres en overordnet oversikt over hvem gymsalene lånes/leies ut til.

Timene som gymsalene er lånt/leid ut kan i grove trekk fordeles i følgende grupper:

- *idrettslag* (lag medlem av Norges Idrettsforbund)
- *korps*
- *skolen selv*
- *private*

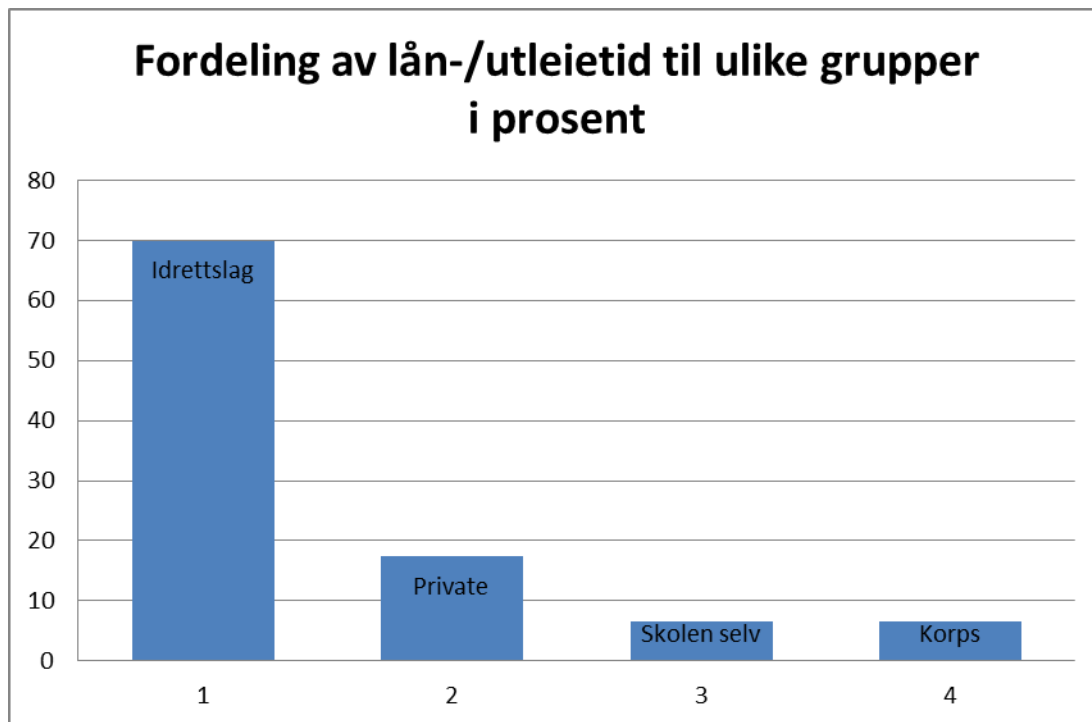
Disse tallene kan være beheftet med feil, da det er noe usikkerhet forbundet med kategoriseringen av de ulike leie/låntakerne.²¹²

Alle de 30 skolene lånte ut gymsalen til idrettslag, og to av skolene hadde bare utlån til idrettslag. Videre var det aktivitet i privat regi ved 25 av gymsalene, korpsaktivitet ved 11 og aktivitet relatert til skolen ved 8 av gymsalene.

Dersom man ser på hvordan lån/utleie fordeler seg totalt i antall timer mellom de fire ulike kategoriene, ser bildet slik ut: *Idrettslag* 465 timer per uke (70 %), *private* 113 timer per uke (17 %), *korps* 40 timer (6%) og *skolen selv* 46 (7%) timer per uke, jf. tabell 2.

²¹¹ Revisjonen spurte ikke eksplisitt om dette, og det kan derfor være flere skoler som følger et slikt prinsipp.

²¹² Denne oversikten kan være beheftet med feil relatert til kategoriene *skolen selv* og *private*. Det er for eksempel en mulighet for at i dokumentasjon revisjonen har mottatt har utlån/utleie til ansatte ved en skole blitt kategorisert som utlån til *skolen selv*, mens andre skoler har skrevet dem opp som ordinære leietakere, og dermed har de blitt kategorisert som *private* av revisjonen.

Tabell 2: Prosentandel av total utlån-/utleietid per uke i gymsalene, fordelt på gruppene 1) idrettslag 2) private 3) skolen selv og 4) korps.

4.2.4 Revisjonens vurdering

Revisjonen mener det er positivt at alle skolene låner og/eller leier ut sin gymsal til ulike aktiviteter. Samtidig viser gjennomgangen at det er til dels store ulikheter mellom skolene når det gjelder hvor mange timer gymsalene leies ut i løpet av en uke. Hvis man sammenligner den gymsalen med flest timer til utlån/utleie, med gymsalen som hadde lavest frekvens, var frekvensen 150 % høyere. Dette tyder etter revisjonens oppfatning på at det bør være mulig å øke kapasitetsutnyttelsen ved enkelte gymsaler.

Denne problemstillingen kan være relatert til forutsetningen om at det skal være tilsynsvakt tilstede for utlån eller utleie av gymsaler. Mens enkelte skoler tilpasser tilstedeværelsen av tilsynsvakt til når det er ønske om å låne/leie gymsalen, synes andre skoler å avvise utleie utenom tilsynsvaktens fastsatte arbeidstid. Dette skaper nødvendigvis forskjeller i mulighetene for kapasitetsutnyttelse.

Gjennomgangen viser videre at gymsalene hovedsakelig leies ut til aktiviteter som innebærer fysisk aktivisering av brukerne. Revisjonen mener dette er i tråd med gjeldende målsettinger og føringer.

Revisjonens gjennomgang viser at i likhet med i idrettshallene er det idrettslagene som har den klart største andelen av tid. Alle skolene låner ut gymsalen til idrettslag, og totalt får idrettslagene over 70 % av tiden gymsalene er utlånt/utleid i løpet av uken. Det er imidlertid klart at også den egenorganiserte aktiviteten, som foreldregrupper og lignende, er gitt en viss andel av aktivitetstiden i skolenes gymsaler med 17 % av den totale utlåns/utleietiden. Fordelingen mellom disse gruppene er dermed ikke så skjev sammenliknet med fordelingen av tid i idrettshaller, men den organiserte idretten får totalt sett den klart største andel av treningstid, jf. kapittel 2 ovenfor. At den egenorganiserte idretten får tid i kommunens

gymsaler opplever revisjonen å være i tråd med gjeldende målsettinger og føringer på området, som kommer til uttrykk i for eksempel kommunens handlingsprogram og temaplan for idrett. Det er imidlertid viktig å være bevisst på skillet mellom gymsaler og idrettshaller, i forhold til at det per i dag er sammenheng mellom anleggstypen og hvordan fordelingen av treningstid er mellom idrettslag og egenorganiserte grupper.

4.3 Betaling for leie av gymsalene

4.3.1 Innledning

Prislisten for kommunale tjenester fastslår et grunnleggende prinsipp om at tildelt treningstid i blant annet idrettshaller og skolenes gymsaler er gratis for idrettslag i Bærum.²¹³

Videre kan skolens lokaler lånes ut gratis til rusfrie arrangementer, fortrinnsvis arrangementer for barn og ungdom og brukere fra nærmiljø/nærmiljøarrangement. Elever ved skolen kan også låne sin skole gratis til fødselsdagsfeiring, forutsatt at tilsynsvakt er tilstede.

Samtidig angir prislisten at *Utleie av kommunale lokaler og anlegg til ikke-kommersielle innenbygds lag, særkretser, tjenestesteder i Bærum kommune, samt private og fylkeskommunale skoler skjer etter prisliste kommunale tjenester.*²¹⁴

Videre står det at *Utleie av kommunale lokaler og anlegg til ikke-kommersielle private leietakere skjer etter prislisten som følger på de neste sider.*²¹⁵

Den påfølgende prislisten oppgir at fra 01.01.14 er utleieprisen for skolens gymnastikksaler 260 kroner per time på hverdager, og 450 kroner per time i helgene.²¹⁶

Etter sin ordlyd angir prislisten således at private aktører skal betale ved leie av gymsalen, med unntak for visse enkeltstående arrangementet. I lys av vår dialog med skolene, anså imidlertid revisjonen det som nødvendig å kontakte kommunens administrasjon for å få klarhet i hvordan reglene i prislisten skal forstås.²¹⁷ Revisjonen ønsket særlig tilbakemelding på om den enkelte skole kan velge å leie ut gymsalen til andre aktører enn idrettslag, gratis eller til en lavere pris enn det som følger av prislisten. Administrasjon har imidlertid ikke gitt annen tilbakemelding enn at man viste til bestemmelsene i prislisten.²¹⁸

4.3.2 Revisjonskriterier

For denne problemstillingen legger revisjonen følgende kriterier til grunn:

- ⇒ Skolene skal følge bestemmelsene i prislisten vedtatt av kommunestyret.
- ⇒ Idrettslag skal få låne gymsalen ved skolen gratis.
- ⇒ Private aktører skal betale for leie av gymsalen i henhold til prislisten.
- ⇒ Private aktører skal betale den leieprisen som følger av prislisten.

²¹³ Vedlegg til Handlingsprogram 2014-2017, *Liste over priser 2014*, side 17.

²¹⁴ Vedlegg til Handlingsprogram 2014-2017, *Liste over priser 2014*, side 17.

²¹⁵ Vedlegg til Handlingsprogram 2014-2017, *Liste over priser 2014*, side 17.

²¹⁶ Vedlegg til Handlingsprogram 2014-2017, *Liste over priser 2014*, side 17. Dette er en oppgang fra henholdsvis 255 kroner og 445 kroner i 2013.

²¹⁷ E-post fra revisjonen til administrasjonen den 06.02.14.

²¹⁸ E-poster fra administrasjonen til revisjonen den 13.02.14 og 13.03.14, samt telefonsamtale med administrasjonen den 20.03.14.

4.3.3 Faktagrunnlag

Revisjonens gjennomgang viser at alle skolene låner ut gymsalen til idrettslag, og ingen tar betalt for dette.

Videre er det 25 skoler som oppgir at de låner/leier ut gymsalen til aktiviteter i privat regi på hverdager.²¹⁹ Av disse er det imidlertid 18 som ikke krever leieinntekter for dette. Av de 7 skolene som krever leie av private aktører, er det allikevel slik at de ikke tar betalt av samtlige private aktører. Videre er det også noe variasjon i forhold til hvilke priser det opereres med. To av skolene tar 250 kroner i leieinntekter per time, tre tar 255 kroner, mens en skole tar 260 kroner per time. Disse prisene samsvarer med timesprisen for utleie av gymsaler som følger av prislisten for kommunale tjenester for henholdsvis årene 2012, 2013 og 2014.²²⁰

4.3.4 Revisjonens vurdering

Alle skolene låner ut gymsalen gratis til idrettslag fra Bærum. Dette er i tråd med føringene som gis i prisliste for kommunale tjenester.

Samtidig viser gjennomgangen at det er usikkerhet knyttet til hvordan regelverket for utleie for øvrig skal forstås, og da særlig om man kan unnlate å kreve leie fra andre private aktører som låner gymsalen. Således viser gjennomgangen at en høy andel av de som låner ut gymsalen til denne typen leietakere, ikke tar betalt.²²¹ Revisjonen mener det er nærliggende å forstå den vedtatte prislisten slik at disse aktørene i utgangspunktet skal betale 260 kroner per time for leie av gymsalen. Uansett viser gjennomgangen at det i administrasjonen eksisterer en usikkerhet med hensyn til hvordan disse reglene skal forstås og praktiseres, og revisjonen anbefaler at man gjennomgår regelverket og tydelig kommuniserer hvordan dette skal/kan praktiseres. Dette synes å være nødvendig for å unngå eventuelt tilfeldige ulikheter mellom skolene.

4.4 Prioritering av aktuelle leie- og låntakere

4.4.1 Innledning

I tilknytning til utlån og utleie av skolenes gymsaler angir prislisten for kommunale tjenester at *Evt. ledig tid på skolene fordeles av den enkelte skole etter oppsatt prioriteringsliste.*²²² Prislisten selv angir imidlertid ingen felles prioriteringsliste.

4.4.2 Revisjonskriterier

For denne problemstillingen legger revisjonen følgende kriterium til grunn:

⇒ Det skal foreligge en prioriteringsliste for fordeling av ledig tid i skolens gymsaler.

²¹⁹ Dette er for eksempel aktiviteter for foreldregrupper, skolens ansatte og private bedrifter.

²²⁰ Vedlegg til Handlingsprogram 2014-2017, *Liste over priser 2014*, side 17. Vedlegg til Handlingsprogram 2013-2016, *Liste over priser 2013*, side 19-20.

²²¹ Andelen som ikke tar betalt av private leietakere, er 72 %. Imidlertid kan denne gruppen innbefatte utlån til grupper som kun består av ansatte ved skolen, og som revisjonen ut fra prislisten er usikre på om skal betale.

²²² Vedlegg til Handlingsprogram 2014-2017, *Liste over priser 2014*, side 17.

4.4.3 Faktagrunnlag

*Regler for utleie av skolelokaler i Bærum*²²³ angir en felles prioriteringsliste ved fordeling av tid i gymsalene, men det er som nevnt usikkert om disse reglene fremdeles er gjeldende.²²⁴ I disse reglene oppgis følgende prioritetsrekkefølge:

1. *Skolens eget behov*
2. *Aktiviteter med tilskudd etter Lov om Voksenopplæring*
3. *Aktiviteter i regi av skoleidretten lag og foreninger (korps, kor, orkester, ansatte og elevforeninger m.m.)*
4. *Barne- og ungdomsarbeid i regi av frivillige lag og foreninger i Bærum*
5. *Andre fritidsaktiviteter i regi av frivillige foreninger og lag i Bærum*
6. *Kommersielle interesser og privatpersoner.*

På spørsmål om hvordan skolene går frem overfor aktuelle leietakere dersom flere ønsker å leie/låne gymsalen på samme tidspunkt, viste alle skolene med ett unntak til en form for prioriteringsliste. Noen skoler viste til flere prioriterte låne-/leietakere, mens andre viste til at én bestemt gruppe var prioritert.

En grovinndeling av hva skolene oppga å prioritere ved utleie/utlån, viser at 14 skoler nevnte *idrett i nærmiljøet* (blant annet idrettslag). Videre viste 9 skoler til *tradisjoner* for hvem de har pleid å leie ut til, og 9 skoler anga *aktiviteter med tilknytning til skolen* som prioritet. To skoler viste også til prinsippet om *førstemann til mølla* over hvordan de avgjorde hvem de leide/lånte ut gymsalen til. Tre av skolene viste til *Regler for utleie av skolelokaler i Bærum* og prioriteringslisten i denne.

Noen skoler meddelte at det ikke var nødvendig å anvende prioriteringsprinsipper, ettersom pågangen ikke var større enn kapasiteten. Andre skoler nevnte igjen at de hadde stor pågang fra interesserte låne- og leietakere. Ved en av skolene ble det etterlyst mer overordnede føringer fra kommunen for å avgjøre hvem som har prioritet.²²⁵

Det er imidlertid ingen registrering av pågangen fra de som ønsker å leie/låne gymsal utover de som faktisk får tildelt tid i gymsalen. Man har dermed ingen oversikt over kapasitetsbehovet ved kommunens gymsaler, verken totalt, eller for ulike grupper av aktuelle leietakere.

4.4.4 Revisjonens vurdering

Revisjonens gjennomgang viser at alle skolene unntatt én rapporterte en form for prioritering av aktuelle låne-/leietakere. Samtidig viser gjennomgangen også her at det er store forskjeller mellom skolene og at det er usikkert om man må følge *Regler for utleie av skolelokaler i Bærum* og prioriteringslisten i denne. Dette understreker igjen poenget om at man må gjennomgå hvilken status disse reglene eventuelt skal ha og tydelig kommunisere dette.

²²³ Reglene er *Vedtatt av skolekontoret 17.04.02. Gjelder fra 01.08.02.* Reglens punkt 5 om prioritering av søkere.

²²⁴ Se nærmere i kapittel 4.2.1 ovenfor.

²²⁵ Det ble ikke eksplisitt spurt om behovet for slike retningslinjer i e-posten som ble sendt ut fra revisjonen, men vi oppfordret til å gi tilbakemelding om forhold av relevans for utlån/leie av gymsalene. Det er dermed mulig at det er et mer generelt ønske om en slik prioriteringsliste ved lån/utleie.

5. REVISJONENS KONKLUSJON OG ANBEFALINGER

Kontrollutvalget ønsket å gjennomføre en forvaltningsrevisjon knyttet til bruken av kommunens idrettshaller og gymsaler. Det ble særlig nevnt at revisjonen skulle se nærmere på følgende forhold:

- Fordelingen av treningstider til kommunens idrettshaller og gymsaler, og prosessen knyttet til utlån/utleie av disse lokalene.
- Ordningen med driftsavtaler mellom idrettslag og kommunen knyttet til idrettshaller.

I rapporten beskriver revisjonen hvordan det jobbes med disse temaene i kommunen, og foretar en vurdering av gjeldende rutiner på området. Rapporten fokuserer særlig på mulige forbedringspunkter.

Rapportens omfang reflekterer at dette er omfattende problemstillinger innenfor et vidt saksområde. Omtalen nedenfor tar sikte på å gi en kort oppsummering av problemstillingene som er diskutert i nærmere detalj tidligere i rapporten.

5.1 Hovedinntrykk

Når det gjelder idrettshaller er revisjonens hovedinntrykk at idrettsavdelingen har et bevisst forhold til gjeldende politiske beslutninger på området, og forsøker aktivt å implementere disse. Idrettens organer inkluderes og behandles som en viktig rådgiver i sentrale prosesser, blant annet om tildeling av treningstid.

Samtidig avdekker revisjonens gjennomgang enkelte forbedringspunkter, særlig knyttet til kvalitetssikring av at nødvendig informasjon mottas og er riktig, før den legges til grunn for beslutninger. Videre synes det å ligge et forbedringspotensiale knyttet til økt skriftliggjøring av sentrale rutiner og relevante beslutninger som fattes.

Når det gjelder driftsavtalene mellom kommunen og idrettslagene, er det positivt at partene totalt sett synes å være godt fornøyd med samarbeidet. Samtidig mener revisjonen det er behov for en overordnet gjennomgang av gjeldende driftsavtaler. Det er viktig at avtalene oppdateres slik at de gjenspeiler det reelle samarbeidet mellom partene, og hvilke beføyelser den enkelte kan utføre.

Når det gjelder skolenes gymsaler viser gjennomgangen at alle skolene låner eller leier ut sin gymsal til ulike aktiviteter. Samtidig fremkommer det at det er en del usikkerhet knyttet til hvordan regelverket for utleie skal forstås. For å unngå tilfeldige ulikheter mener revisjonen det er nødvendig å gjennomgå gjeldende regelverk for utlån/utleie av gymsaler, og tydelig kommunisere til skolene hvordan dette skal praktiseres.

5.2 Nærmere om de enkelte teamene som omtales i rapporten

5.2.1 *Tildeling av treningstid i idrettshaller*

Tildelingsprosessen

Idrettsavdelingen gir fylldig informasjon om tildelingsprosessen og gjeldende kriterier, både ved oppslag på kommunens hjemmesider og ved brev direkte til Bærum idrettsråd og idrettslagene. Det kommuniseres tydelig hvilken informasjon idrettslagenes søknader om treningstid må inneholde. Likevel er det en utfordring at søknadene om treningstid er

mangelfulle, særlig når det gjelder informasjon om antall lag/grupper innenfor idrettslaget. Dette er uheldig da denne informasjonen etter kriteriene er avgjørende for å ta stilling til hvor mye treningstid det enkelte idrettslag skal tildeles. Revisjonen mener det er en svakhet at man verken har rutiner for å ta opp med idrettslagene at søknadene er mangelfulle, eller at man på annen måte systematisk kvalitetssikrer informasjonen som gis.

Selve tildelingen av treningstid

Det alt vesentlige av treningstiden fordeles etter en grundig prosess, som fremstår som både inkluderende og rettferdig for idrettslagene som fyller kriteriene. Tilgjengelig treningstid fordeles forholdsmessig blant idrettslagene ut fra hvor mye tid de rettferdiggjør etter tildelingskriteriene. Det er positivt at fordelingen diskuteres med idrettslagene og BIR, i forkant av den endelige fastsettelsen. Det er også positivt å se at idrettsavdelingen, i tråd med tildelingskriteriene, tilrettelegger for at nystartede grupper og idretter får tildelt tid i idrettshall.

Samtidig blir det gjort enkelte unntak ved at noe tid fordeles utenom denne prosessen, til andre enn idrettslag. Revisjonen mener det er en utfordring at disse unntakene ikke er beskrevet i skriftlige kriterier, retningslinjer eller lignende. Tildelingen av denne tiden fremstår som noe tilfeldig, og kan gjøre det vanskelig å forstå praksis. Revisjonen mener derfor man bør vurdere om man skal skriftliggjøre når treningstid kan fordeles på annen måte enn det som følger av tildelingskriteriene, og hvor mye tid som anslagsvis kan fordeles på denne måten.

Det enkelte idrettslag blir tildelt en treningsøkt per lag/gruppe det har som oppfyller tildelingskriteriene. Treningstiden fordeles imidlertid samlet fra kommunen til idrettslaget som sådan. Kommunen har ikke oversikt over den interne fordelingen av treningstid i idrettslaget, og om denne faktisk reflekterer det som ble oppgitt i søknadsgrunnlaget. Revisjonen mener man burde hatt denne informasjonen tilgjengelig for å kunne kvalitetssikre, for eksempel ved stikkprøvekontroller, at alle gruppene faktisk får treningstid av idrettslaget de tilhører. Revisjonen registrerer at kommunen har bedt idrettslagene om å sende inn denne informasjonen, men at dette ikke har skjedd. Revisjonen mener gode grunner taler for å følge opp dette tettere etter tildeling av treningstid for sesongen 2014/2015.

Kapasiteten og oversikt over faktisk bruk av tildelt tid

Det er stor etterspørsel etter treningstid i kommunens idrettshaller. Revisjonens gjennomgang viser at tilnærmet all tilgjengelig treningstid i idrettshallene blir fordelt til idrettslag og enkelte andre aktører. Treningstid i hallene er fordelt fra tidlig om morgenen til sent på kvelden, og revisjonen mener det er vanskelig å finne konkrete tiltak for å øke kapasitetsutnyttelsen innenfor eksisterende rammer.

På den annen side kan det ligge et forbedringspotensiale dersom man får bedre oversikt over den faktiske bruken av hallen. Eksempelvis kan det avdekkes om det er tidspunkter hvor brukerne sjelden møter opp, eller om det møter såpass få brukere at man kunne delt opp hallen og gjort plass til flere samtidige brukere. Revisjonene registrerer at det gjøres en del arbeid på dette området, blant annet ved at det føres brukerregistreringskjemaer ved hallene. Utfordringen i dag synes imidlertid å være at denne informasjonen ikke blir analysert. Revisjonen mener dette med fordel kunne vært gjort, da en slik analyse ventelig vil gi

verdifull informasjon både om i hvilken grad hallen faktisk blir brukt, og om den interne fordelingen innad i idrettslagene.

Tildelt treningstid til organisert og egenorganisert idrett

Revisjonens gjennomgang viser at det tildeles treningstid i idrettshaller til både organisert idrett og egenorganiserte aktiviteter. Det vesentligste av tiden fordeles til organiserte idrettslag, og dette synes å være i tråd med gjeldende politiske føringer og tildelingskriterier.

5.2.2 Driftsavtaler i idrettshaller

Revisjonens gjennomgang bekrefter at det er en del forskjeller mellom driftsavtalene, for eksempel med hensyn til andelen treningstid det gis fortrinnsrett til, og størrelsen på driftstilskuddet som tildeles. Dette til tross for at pliktene som pålegges idrettslagene synes å være rimelig sammenliknbare.

Revisjonen mener det er flere forhold som tilsier at det er behov for en overordnet gjennomgang av gjeldende driftsavtaler og innholdet i disse. For det første kan en slik gjennomgang bidra til å utjevne forskjeller mellom avtalene. Eksisterende forskjeller synes primært å være historisk begrunnet, og det er en uttalt målsetting å utjevne disse. For det andre forutsetter avtalene selv at disse bør gjennomgås med jevne mellomrom, uten at dette følges opp systematisk. For det tredje er det viktig at avtalene oppdateres slik at de gjenspeiler det reelle samarbeidet mellom partene. Det er uheldig at dagens avtaler har bestemmelser som ikke følges av partene, eller der partene har avtalt en annen løsning uten å skriftliggjøre dette.

Revisjonens gjennomgang av beregnede driftstilskudd og faktura for leie av treningstid, avdekket enkelte feil. Det er prinsipielt viktig at kommunen verken betaler for mye eller for lite for avtalte tjenester. Etter revisjonens vurdering tyder avvikene på at det er behov for en gjennomgang av driftstilskuddene for å påse at disse er riktig beregnet. Videre bør man ha klare rutiner for å skriftliggjøre dersom det avtales endringer som har betydning for beregningen av utbetalingene.

Endelig mener revisjonen man bør se nærmere på dagens rutiner for behandling av innmeldte reparasjonsbehov i hallene. Det vises til at det er en del vedlikeholdsarbeider i hallene som i dag utføres av idrettslagene selv, uten at man har oversikt over omfanget eller om det benyttes tilstrekkelig fagkompetanse. Dette kan være uheldig, blant annet av sikkerhetsmessige hensyn og forsikringshensyn. Revisjonen mener derfor det er viktig at partene har en dialog for å avklare hvilke oppgaver idrettslagene selv kan besørge.

5.2.3 Utleie og utlån av skolenes gymsaler

Revisjonen mener det er positivt at gjennomgangen viser at alle skolene låner og/eller leier ut sin gymsal til ulike aktiviteter. Videre leies gymsalene hovedsakelig ut til formål som medfører fysisk aktivisering av brukerne, hvilket er i tråd med gjeldende målsettinger.

Samtidig fremkommer det at det er til dels store ulikheter mellom skolene når det gjelder hvor mange timer gymsalene leies ut i løpet av en uke. Dette tyder etter revisjonens oppfatning på at det bør være mulig å øke kapasitetsutnyttelsen ved enkelte gymsaler.

Revisjonens gjennomgang viser at også i gymsalene er det idrettslagene som har den klart største andelen av tid (over 70 % av tiden gymsalene var utlånt/utleid). Det er imidlertid slik at også den egenorganiserte aktiviteten, som foreldregrupper og lignende, er gitt en viss andel av aktivitetstiden i skolenes gymsaler (17 % av den totale utlåns-/utleietiden).

Gjennomgangen viser at alle skolene låner ut gymsalen gratis til idrettslag fra Bærum. Dette er i tråd med prisliste for kommunale tjenester. Samtidig viser gjennomgangen at det er usikkerhet knyttet til hvordan regelverket for utleie for øvrig skal forstås, og da særlig om man kan unnlate å kreve leie fra andre private aktører som låner gymsalen. Således viser gjennomgangen at en høy andel av de som låner ut gymsalen til denne typen leietakere, ikke tar betalt. Revisjonen mener det er nærliggende å forstå den vedtatte prislisten slik at disse aktørene i utgangspunktet skal betale 260 kroner per time for leie av gymsalen. For å unngå tilfeldige ulikheter anbefaler revisjonen at man gjennomgår regelverket og tydelig kommuniserer hvordan dette skal praktiseres.

5.3 Anbefalinger

1. Rådmannen bør sørge for at man har rutiner for å kvalitetssikre informasjonen som blir gitt i søknadene om tildeling av treningstid.
2. Rådmannen bør vurdere om man skal skriftliggjøre når treningstid kan fordeles på annen måte enn det som følger av tildelingskriteriene.
3. Rådmannen bør påse at driftsavtalene knyttet til idrettshallene blir gjennomgått og oppdatert, herunder at man klargjør ansvarsfordelingen knyttet til vedlikehold i hallene.
4. Rådmannen bør sørge for at man har rutiner for å gjennomgå beregningen av driftstilskuddene som utbetales til idrettslagene.
5. Rådmannen bør gjennomgå gjeldende regelverk for utlån/utleie av gymsaler, og tydelig kommunisere ut til skolene hvordan dette skal praktiseres.

KILDER

- Anleggsregisteret, Kulturdepartementet: www.idrettsanlegg.no.
- Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet - 2013, Kulturdepartementet.
- Bruks- og driftsavtale for Gjøannes idrettshall, inngått i 2005 mellom Bærum kommune og Haslum IL.
- Driftsavtale for Haslum idrettspark, inngått i 2000 mellom Bærum kommune og Haslum IL.
- Driftsavtale for Lommedalshallen, inngått i 2010 mellom Bærum kommune og Lommedalens IL.
- Driftsavtale for Rykkinnhallen riksanlegg, inngått i 2011 mellom Bærum kommune og Bærum Verk IF.
- E-post av 17.01.14 fra idrettsavdelingen til revisjonen.
- E-post av 20.01.14 fra idrettsavdelingen til revisjonen.
- E-post av 06.02.14 fra revisjonen til administrasjonen.
- E-post av 13.02.14 fra administrasjonen til revisjonen.
- E-post av 18.02.14 fra idrettsavdelingen til revisjonen.
- E-post av 19.02.14 fra idrettsavdelingen til revisjonen.
- E-post av 13.03.14 fra administrasjonen til revisjonen.
- Evalueringsrapport vaktmestertjenesten, brukerundersøkelse gjennomført i desember 2013, Power Point presentasjon mottatt fra eiendom vedlikehold.
- Faktura nr. 160 datert 26.11.13 fra Gjøannes idrettshall.
- Folkehelse, Bærum kommunes nettsider:
<https://www.baerum.kommune.no/Organisasjonen/radmenn2/Samfunnsaktive-kommune/Folkehelse/>
- Formannskapet møte 27.06.07, sak 138/07, Samarbeidsavtale mellom kommunen og Bærum idrettsråd.
- Formannskapet møte 15.12.10, sak 184/10 *Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2011-2014 med handlingsplaner for utbygging av anlegg og aktivitet 2011-2014.*
- Frivillighetsmelding 2012, Grunnlagsdokument, Bærum kommune.
- Frivillighetsmelding 2012, Strategi for samarbeid mellom Bærum kommune og frivillig sektor, Bærum kommune.
- Gymsal og skolelokaler – søknad om lån/leie, skjema nr. 458, Bærum kommunes nettsider:
www.baerum.kommune.no/ekstern/skjema02/intralink/Selvbetjening/skjema.aspx?skjemaid=458&Mid1=234
- Handlingsprogram 2013-2016, Bærum kommune.
- Handlingsprogram 2013-2016, Rådmannens grunnlagsdokument.
- Handlingsprogram 2014-2017, Bærum kommune.
- Handlingsprogram 2014-2017, Rådmannens forslag.
- Idrettshaller – Brukermøte fordeling treningstid - 2013/14, Journalpost ID 13/62338.
- Idrettshaller – søknader og tildeling av brukstid – 2014 Gjelder sesongtrening, sommertrening og kamparrangementer, Journalpost ID 14/14618.
- Informasjon til idrettslagene, Bærum kommunes nettsider:
<https://www.baerum.kommune.no/Organisasjonen/Kommunaltekniske-tjenester/Natur--og-idrettsforvaltningen/Idrett/Informasjon>
- Kommuneplanen 2013-30 – Samfunnsdelen med arealstrategi, Bærum kommune.
- Kommunestyret møte 20.06.12, sak 043/12 *Ny frivillighetsmelding 2012.*
- Kontrollutvalget møte 16.12.13, sak 061/13 *Valg av forvaltningsrevisjoner for 2014.*
- Kontrollutvalget møte 10.02.14, sak 002/14 *Frister for forvaltningsrevisjoner 2014.*
- Kriterier for tildeling av treningstid i idrettshaller, inntatt i Informasjonsskriv 1/2013 fra idrettsavdelingen.
- Liste over priser 2013, vedlegg til Handlingsprogram 2013-2016.
- Liste over priser 2014, vedlegg til Handlingsprogram 2014-2017.
- Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven) av 24.06.11 nr. 29.
- Lov om pengespill m.v. (pengespilloven) av 28. august 1992 nr. 103.
- Meld. St. 26 (2011-2012) *Den norske idrettsmodellen.*

Møte mellom revisjonen, idrettsavdelingen og daglig leder på Bærum idrettspark den 18.02.14.
Møte mellom revisjonen, idrettsavdelingen og driftsansvarlig for Haslumhallen og Gjønneshallen den 18.02.14.
Møte mellom revisjonen, idrettsavdelingen og driftsansvarlig for Lommedalshallen den 18.02.14.
Møte mellom revisjonen, idrettsavdelingen og driftsansvarlig for Rykkinnhallen den 18.02.14.
Møte mellom revisjonen og eiendom vedlikehold 05.03.14.
Møte mellom revisjonen og idrettsavdelingen den 14.01.14.
Møte mellom revisjonen og idrettsavdelingen den 29.01.14.
Møte mellom revisjonen og idrettsavdelingen den 19.02.14.
Oversikt driftsbidrag haller 2013, Excel ark utarbeidet av Bærum kommune, idrettsavdelingen.
Referat brukermøte 14. mai 2013, Journalpost ID 13/83988.
Regler for utleie av skolelokaler i Bærum, vedtatt av skolekontoret 17.04.02.
Samarbeidsavtale mellom Bærum kommune og Bærum idrettsråd.
Sektorutvalg frivillighet, idrett, kultur og kirke (FRIKK) møte 22.01.13, sak 005/13 *Kriterier for utleie av fleridrettshaller generelt og Bærum idrettspark spesielt*.
Sesongen 2013 2014 endelig fordeling, Excel ark utarbeidet av Bærum kommune, idrettsavdelingen.
Standard for forvaltningsrevisjon organisert som prosjekt (RSK 001), Fastsatt av styret i Norges Kommunerevisorforbund 01.02.11.
Søknad om tildeling av treningstid og leie av idrettshall til arrangementer sesongen 2013/2014, Journalpost ID 13/10304.
Søknad om treningstid for sesongen 2013/2014 fra idrettslagene Bærums Verk IF, Eikeli-Bærum basketballklubb, Haslum IL, Helset IF, IL Jardar, Jar IL, Lommedalens IL, Snarøya sportsklubb, Stabæk håndball og Øvrevoll-Hosle IL.
Telefonsamtale mellom revisjonen og administrasjonen den 20.03.14.
Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2011-2014, Bærum kommune.
Tema Folkehelseloven, Helse og omsorgsdepartementet:
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/tema/folkehelse/folkehelsearbeid.html?id=673728>
Treningstider 2014-2015, Bærum kommunes nettsider:
<https://www.baerum.kommune.no/Organisasjonen/Kommunaltekniske-tjenester/Natur--og-idrettsforvaltningen/Idrett/Treningstider-2014-2015/>
Utleiepriser idrettsanlegg, Bærum kommunes nettsider:
<https://www.baerum.kommune.no/Organisasjonen/Kommunaltekniske-tjenester/Natur--og-idrettsforvaltningen/Idrett/Utleiepriser-idrettsanlegg/>

TABELLOVERSIKT

Tabell 1: Frekvensoversikt over utleie/utlån per gymsal ved 30 av kommunens skoler med full råderett over utleie/utlån i løpet av uken.

Tabell 2: Prosentandel av total utlån-/utleietid per uke i gymsalene, fordelt på gruppene 1) idrettslag 2) private 3) skolen selv og 4) korps.

RÅDMANNENS HØRINGSSVAR

NOTAT

Dato: **16.05.2014**
Arkivkode: **N-068**
J.postID: **14/94362**
Arkivsaksnr: **13/37152**

Til:

Eirik Lindstrøm

Fra:

Erik Kjeldstadli

Kopi til:

Jan Willy Mundal
Øyvind Moberg Wee
Arthur Wøhni
Eva Waaler

Vedrørende: **Forvaltningsrevisjon - Bruk av kommunens idrettshaller og gymsaler
Høringssvar**

Det vises til revisjonens brev av 9. april 2014 vedrørende Forvaltningsrevisjonsrapport – Bruk av kommunens idrettshaller og gymsaler. Rådmannen takker for rapporten som er et godt grunnlag for videre arbeid.

Vedr. anbefaling 1 og 2

Rådammen har merket seg at det er behov for bedre kvalitetssikring av informasjon som er gitt i søknader om treningstid. Prosess og regler for tildeling og kvalitetssikring av søknader skal gjennomgås. Arbeidet påbegynnes høst 2014 og vil bli avsluttet i løpet av 2015.

Vedr. anbefaling 3 og 4

Rapporten påpeker at det er behov for en overordnet gjennomgang av gjeldende driftsavtaler og innholdet i disse. Dagens ordning og praksis, herunder beregning av driftstilskudd, skal gjennomgås. Arbeidet påbegynnes høst 2014 og vil bli avsluttet i løpet av 2015.

Vedr. anbefaling 5

Rådmannen støtter at det er behov for gjennomgang og klargjøring av regler for utlån/utleie av gymsaler. Arbeid igangsettes sommer/høst 2014. Nye regler vil bli kommunisert til skolene.

Med hilsen

Erik Kjeldstadli
Rådmann

Siri Opheim
Controller

REVISJONENS BEMERKNINGER

Rådmannens høringsvar inneholder ikke momenter som gjør det nødvendig med bemerkninger fra revisjonen.